

[Boligministeren.]

løsning af boligproblemerne, som fremkom fra 5 organisationer, idet det havde til formål at klare nybyggeriets pris i den periode, hvor den virkede høj i forhold til det øvrige lejeniveau — er det rimeligt, at det ved en sådan overgangsordning sikres, at der ikke ved bortfald sker en pludselig ændring, men at der finder en aftrapning sted over en årrække.

Hvad angår afgiften i de sociale selskaber, er vurderingerne naturligvis forudsætningen for fastsættelsen af denne. Det er en afgift, der skal beregnes, men man skal have et grundlag for beregningen for de enkelte lejligheder også efter kvalitet som i det øvrige byggeri. Når hr. Kai Moltke stadig væk taler om markedsværdien, der skal vurderes til, og siger, at en rimelig og reel lejeværdi må være markedsprisen, så vil jeg understrege, at der er ikke tale om at vurdere til en markedspris, men til en brugsværdi. Det er klart, at der må fastsættes kriterier for, hvordan denne brugsværdi findes, men jeg kan oplyse, at man i England i en ordning fra 1965 netop har gennemført vurderinger med den opgave at fastsætte lejlighedernes værdi til det, vi her kalder en reel lejeværdi, altså brugsværdien.

Hr. Niels Westerby nævnte spørgsmålet om en forkortelse af afdragstiden; det er en tanke, som jeg mener man meget vel kan tage ind i kommende drøftelser om hele finansieringsproblemet. Vi har haft siddende et udvalg under boligministeriet, der har foretaget en undersøgelse af, hvad det ville betyde, hvis man som led i en hurtigere opsparing, altså en hurtigere afdragsordning, gennemførte kortere perioder for en del af realkreditte, og jeg vil tro, at det materiale, der foreligger, kunne danne grundlag for, at man måske nok på visse områder kunne finde frem til en kortere løbetid for obligationer.

Derimod kan jeg ikke give hr. Niels Westerby ret i, at vi bør opgive vurderingerne. Jeg tror, at vi med vurderingerne imødekommer et ønske fra de lejere, der nu skal have lejeforhøjelser, om, at det sikres, at forhøjelserne foregår ud fra et reelt grundlag, og omkostningerne ved den engangsvurdering, der skal finde sted, mener

jeg ikke kan være væsentlige, når det drejer sig om at få løst en så vigtig opgave.

Når hr. Niels Westerby siger, at parcelhusene er ladt i stikken, er det i hvert fald ikke rigtigt. Hvis vi ved den løsning af boligproblemerne, der her er tale om, med de midler, der skaffes frem til boligsektoren, og ad andre veje får renten ned på obligationsmarkedet, vil jo lige så vel parcelhusenes bygherrer som andre bygherrer få nytte deraf.

Jeg må i øvrigt understrege, at jeg er enig med hr. Axel Ivan Pedersen i hans betragtning, at et udvalgsarbejde nu må i gang, og jeg håber ligesom hr. Axel Ivan Pedersen, at dette udvalgsarbejde må medføre, at til slutningen til den forligsskitse, der her foreligger, bliver endnu bredere, end selve forligsskitsens partier angiver.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 43) findes i tidenden sp. 1179, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 135).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden næstformand (Thestrup): Sammen med denne sag foretages de fire følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ejendomsskyld til staten.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 44) findes i tidenden sp. 1180, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 135).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af visse regler om opkrævning m. v. af skatter og afgifter af fast ejendom.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 45) findes i tidenden sp. 1180, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 135).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 46) findes i tidenden sp. 1180, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 135).

Der var stillet 22 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om den amtskommunale beskatning.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 47) findes i tidenden sp. 1180, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 135).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ove Hansen: Den flertalsudtalelse, der findes i betænkningen, og de ændringsforslag, der er stillet af ministrene og tiltrådt af flertallet, skal ses i sammenhæng med det politiske forlig, der er indgået mellem venstre, det radikale venstre og socialdemokratiet. Der blev her i salen under mandagens drøftelser sagt en del om dette forlig, og jeg

skal derfor mere holde mig til selve den foreslåede ejendomsbeskatning.

De ændringer, der foreslås, og som på visse områder er ret væsentlige, kan jeg tiltræde i overensstemmelse med forliget de tre partier imellem. Som omtalt i mandags under behandlingen af afgiftslovforslagene måtte vi give afkald på nogle af vore ønsker; sådan er nu engang vilkårene, når forlig skal opnås. Det politiske forlig indeholder efter min mening så værdifulde bestemmelser vedrørende landets økonomi og en sikring af den fulde beskæftigelse, at mit parti gerne vil medvirke til midlertidig lovgivning om de kommunale ejendomsskatter; således som der er tale om her.

Det skal erkendes, at lovforslagene og ændringerne dertil er ret komplicerede, og det gør det ingenlunde lettere, når der skal tages hensyn til vore forskellige kommunetyper; der er jo landkommuner, amtskommuner, købstæder, hovedstadskommuner, og endelig er der kommuner med den såkaldte Marstalstatus samt kommuner, der er sammenlagt eller skal sammenlægges. De forskellige kommunetypers interesser er ikke altid sammenfaldende, og det må der nødvendigvis tages hensyn til ved lovgivningen.

Om selve lovforslagene vil jeg sige, at de lovforslag, der er fremsat af finansministeren, anbefaler et flertal i udvalget til vedtagelse uden nævneværdige ændringer. Det gælder bl. a. forslaget om ophævelse af den statslige grundskyld på 6 promille i forslag til lov om ændring i lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme. Det betyder, at grundskatter alene i fremtiden bliver kommunale, ikke statslige. Den fikserede ejendomsskyld til staten, altså skatten af selve bygningen, foreslår ministeren nu aftrappet i lighed med den kommunale ejendomsskyld, hvorved disse bygningsskatter ophører med tiden. Alle i udvalget kan tiltræde dette.

De væsentligste ændringer i den række af lovforslag, som nu er til behandling, forekommer i de af indenrigsministeren fremsatte lovforslag; undtaget er dog lovforslaget om den amtskommunale beskatning, som af flertallet foreslås vedtaget uden ændringer. Det går i korthed ud på, at af det beløb, som en amtskommune skal udskrive, fragår forlods de forventede indtægter ved ejendomsskylden samt 4 promille af den samlede afgifts-

[Ove Hansen.]

pligtige grundværdi i amtsråds kredsen. Af det beløb, der bliver tilbage, og det er naturligvis langt, langt det største beløb, udskrives halvdelen som grundskyld og halvdelen pålignes sognekommunerne inden for amtsråds kredsen. Den amtskommunale grundskyldpromille må ikke overstige 20, det var tidligere 14, men dertil kom den statslige grundskyldpromille på 6, der nu foreslås ophævet. Det er værdiansættelserne ved 13. almindelige vurdering, der lægges til grund ved den amtskommunale beskatning.

Det lovforslag, som afviger væsentligst fra det oprindelige, er indenrigsministerens forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme. Jeg tror, det vil være nødvendigt at gøre lidt nærmere rede for de ændringsforslag, som et flertal af udvalgets medlemmer indstiller til vedtagelse. Disse har givet anledning til misforståelser, og det er der i og for sig ikke noget at sige til, eftersom det er ret udviklede regler, der hidtil har været gældende, og det vil det også være for det kommende års vedkommende.

For København, Frederiksberg og købstæderne går ændringerne bl. a. ud på, at den bundgrænse, der hidtil har været gældende for grundskyldpromillens vedkommende i disse kommuner, opretholdes. Har promillen f. eks. været 25 i en købstad, hvad der er ret almindeligt, kan promillen ikke ansættes lavere. Derimod findes der ingen maksimumgrænse for grundskyldpromillens størrelse hverken efter den hidtil gældende lov eller efter den nu foreslåede.

De væsentligste ændringsforslag, som et flertal af udvalgets medlemmer anbefaler til vedtagelse, og som er stillet af ministeren, går bl. a. ud på, at de skatter på fast ejendom, som København og købstæderne skal udskrive for det kommende skatteår, skal udskrives på grundlag af 12. almindelige vurdering. Men når fordelingen skal foretages, d. v. s. fordelingen af udskrivnings-

beløbet på de i kommunen værende ejendomme, skal det ske på grundlag af ejendommens værdiansættelse ved 13. almindelige vurdering. Med andre ord, udskrivningen af de ejendomsskatter, som vedtages i en kommune, skal vi sige f. eks. 5 mill. kr., sker ved anvendelse af vurderingsgrundlaget ved 12. almindelige vurdering, men på ligningen, fordelingen, af de 5 mill. kr. sker på grundlag af 13. almindelige vurdering. En købstadkommune, det gælder også København og Frederiksberg, kan således stadig væk udskrive det beløb, den ønsker, i ejendomsskatter.

For sognekommunernes vedkommende begrænses mulighederne med hensyn til udskrivning af kommunale ejendomsskatter. Her skal grundskyldpromillen være mindst 10 og højst 35; sådan er bestemmelserne i den nugældende lov, og således foreslås de også her; men med den væsentlige ændring, at de henholdsvis 10 og 35 promille skal ses i relation til 12. almindelige vurdering. Fordelingen derimod skal ligesom for købstædernes vedkommende ske på grundlag af 13. almindelige vurdering.

Når sognekommunernes muligheder er begrænsede, skyldes det ikke alene, at promillen skal ligge inden for intervallet 10 til 35, der er også begrænsede muligheder for at forhøje og nedsætte promillen. I landkommuner med under 3.000 indbyggere f. eks. må den højst stige eller nedsættes med 25 pct. Er promillen f. eks. 20, kan den højst stige til 25 eller nedsættes til 15. Har en landkommune derimod over 3.000 indbyggere, kan promillen efter kommunens skøn ansættes mellem 10 og 35.

Når det har været nødvendigt at operere med de to vurderinger som udgangspunkter, skyldes det bl. a. ønsket om at undgå de urimeligheder, som kunne opstå som følge af årsomvurderingerne; nu er grundlaget fælles for alle ejendomme, og det har vi naturligvis lagt vægt på. Det skal indrømmes, at skatterne her for landbrugets vedkommende giver nogen lettelse.

For en del kommuners vedkommende vil

[Ove Hansen.]

man som hidtil selv kunne bestemme grundskyldpromillens størrelse, men i sognekommuner, hvor grundskyldpromillen har været 35 eller i nærheden af 35, kan de foreslåede ændringer medføre vanskeligheder. Der kan naturligvis udskrives mere skat på personlig indkomst, men er beskatningsprocenten høj i forvejen, er denne udvej ikke særlig god. Det kan derfor blive nødvendigt i sådanne tilfælde at yde tilskud fra staten, og derfor foreslås det, at der stilles 30 mill. kr. til rådighed for kommunerne. Det vil imidlertid være en betingelse for eventuelt at kunne få andel i de 30 mill. kr., at den højest mulige grundskyldpromille anvendes, og at beskatningsprocenten i den pågældende kommune stiger med mindst 3, således at beskatningsprocenten overstiger 15.

Når mit parti kan tiltræde de ændringer, som jeg her har omtalt, skal det — som jeg tidligere har nævnt — ses i forbindelse med det forlig, der blev indgået. Ændringerne skal kun gælde for 1 år. Derved skulle der være mulighed for at få tid til at løse de problemer, der måtte opstå i forbindelse med en ny skattereform. Selv om en skattereform vel først og fremmest tager sigte på statskatterne, vil den dog også få indflydelse på de kommunale skatter, navnlig dersom der skal ændres ved reglerne for tilskud til kommunerne.

De kommunale ejendomsskatter udgør i dag vel knap $\frac{1}{5}$ af de samlede kommunale skatter. Det er altså ikke en så stor part, det drejer sig om, men i kommuner i udvikling, dér hvor særlig grundstigningsskylden har haft betydning, kan det ikke nægtes, at vanskeligheder vil opstå. Jeg vil her spørge indenrigsministeren — det fremgår ikke direkte af ændringsforslagene — om den dækningsafgift, som man i kommunerne har adgang til at pålægge visse erhvervs-ejendomme, skal opkræves af det beløb, som er fastsat ved 13. almindelige vurdering. Det er af stor betydning for kommunerne at vide, om det er 13. almindelige vurdering, der her kan lægges til grund.

Jeg vil også gerne, hvad angår det tilsvarende, kommunerne skal yde til den mellemkommunale refusion, spørge ministeren, hvilket udgangspunkt der her skal anvendes;

også det er det af stor betydning for kommunerne at få nærmere præciseret.

Jeg har set udtalelser i den konservative presse om, at forslagene her vil medføre øgede ejendomsskatter for grundejerne. Jeg tror ikke, det vil være tilfældet. Dels må man huske på, at grundstigningsskylden ophører fra april i år, dels aftrappes ejendomsskylden til staten, og for amtskommunernes vedkommende sker der den ret væsentlige ændring, at af det beløb, der pålægges sognekommunerne, udredes $\frac{1}{5}$ i forhold til kommunens samlede grundværdi og $\frac{4}{5}$ i forhold til den samlede skattepligtige indkomst. Hidtil har det været således, at kommunerne selv kunne bestemme, hvor stor en part af tilsvaret til amtskommunen der skulle udredes af henholdsvis de faste skatter og de personlige skatter. Når min partifælle, hr. Holger Eriksen, ikke kan medvirke til flere af de stillede ændringsforslag, skyldes det ikke, at han har den opfattelse, at ejendomsskatterne bliver for høje, tværtimod.

I øvrigt vil jeg gerne tilføje, at langt størsteparten af landets kommuner — det gælder hovedstaden, det gælder købstæderne og en række forstadskommuner — selv kan bestemme de kommunale ejendomsskatters omfang, og således bør det naturligvis også være.

De konservative medlemmer af udvalget kan ikke tiltræde disse ændringsforslag. Til gengæld har de stillet nogle ændringsforslag, som jeg må tage afstand fra, idet de bl. a. begrænser kommunernes ret til at fastsætte grundskyldpromillernes størrelse. De må, f. eks. i landkommunerne, efter de konservatives ændringsforslag, ikke overstige 20 og i købstæderne ikke 25. Men ikke nok med at man begrænser promillernes størrelse; man foreslår også, at landbruget med tiden næsten skal fritages for at svare kommunale ejendomsskatter. De konservative foreslår, at 90 pct. af en landbrugsejendoms areal skal fritages for at svare grundskat; kun 10 pct. af gårdens areal skal beskattes. Jeg synes, det er lidt urimeligt at stille forslag om, at en gruppe, endog en meget stor gruppe, ejendomsbesiddere skal fritages for at svare skat. Det skal erkendes, at landbruget kan have dårlige tider, men det er der jo også taget hensyn til ved de forslag,

[Ove Hansen.]

som vi nu her skal tage stilling til. Landbruget er således fritaget for at svare grundskyld til amtskommunen, dersom forrentningsprocenten kommer under en vis størrelse. Visse subsidier til landbruget er da også udtryk for vilje til at hjælpe, dersom der er behov for hjælp. Jeg tror, mange landkommuner ville have store vanskeligheder ved at klare deres forpligtelser, deres udgifter, dersom de ændringsforslag, som de konservative medlemmer af udvalget har stillet, blev ophøjet til lov.

Jeg synes også, der er grund til at gøre opmærksom på, at det konservative folkeparti har givet os et udkast, bl. a. om de kommunale skatter, hvori det foreslås, at statens tilskud til kommunerne gøres mindre, at kommunerne selv skal afholde flere og flere udgifter. Der kan måske være noget om det, men det bliver ikke let for kommunerne at klare opgaverne, når man samtidig begrænser deres muligheder for udskrivning af skatter.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale, at man stemmer for de ændringsforslag, der er stillet af ministrene og tiltrådt af hele udvalget eller af et flertal af udvalgets medlemmer, og stemmer imod de ændringsforslag, som er stillet af de konservative.

Thisted Knudsen: Det siges ofte i denne sal, at det danske samfund har skiftet ham, har ændret sig fra et udpræget bondesamfund — som man sagde — til et industrialiseret samfund. Jeg skal selvfølgelig ikke bestride, at der er ikke så lidt om det; men netop denne udvikling i det danske samfund har også haft virkninger på det område, vi her behandler, nemlig spørgsmålet om, hvordan vi i det moderne samfund skal beskatte jordværdierne.

Her er jeg og mit parti af den opfattelse, at forudsætningerne for at beskatte jordværdierne i Danmark er ændret uhyre stærkt, og at man må tage hensyn til disse ændringer. Venstre har utallige gange fra denne talerstol sammen med det konservative folkeparti fremsat forslag om ændringer i jordbeskatningen — ændringer, der gik ud på at gøre den tidssvarende, gøre den mere rimelig og mere retfærdig. Og vi har begrundet dette med, at hvis man, selv det ærede medlem hr. Holger Eriksen —

ja undskyld, ærede medlem, der er en smule konservatisme i mig endnu — hvis man virkelig nøgternt var gået til bunds i problemerne, ville man have erkendt, at jordbeskatningen har nogle virkninger, som ikke er eftertragtelseværdige samfundsmæssigt set.

For det første må jordbeskatningen ramme boligen; det kommer man ikke uden om. Jordbeskatningen rammer dernæst landbrugsjorden — og gør det ofte ubarmhjerligt hårdt; og man må samtidig erkende, at uanset hvad man i denne sal har gennemført af beskatning af jordværdierne, har vi ikke fået billigere jord; det er jo sandheden om det.

Vi har ej heller løst noget socialt problem med jordskatterne — tværtimod. Hvis de ærede medlemmer så, hvordan jordskatterne ramte boligen i mange byområder, så ville de i sandhedens interesse erkende, at denne form for beskatning ofte vendte den tunge ende nedad, ramte dem, der boede meget stort og flot, mindst, og dem, der boede dårligst, mest. Det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen ryster på hovedet — han kender det ikke som jeg i praksis.

Se, det er jo baggrunden. Jeg ved godt, at hr. Holger Eriksen ikke vil erkende det; der er noget mosgroet over de standpunkter, hr. Holger Eriksen indtager i denne sag.

Da vi nu skimtede virkningerne af den 13. alm. vurdering — og de konservative gjorde det samme — blev vi bange for, at indenrigsministeren var for svag i koderne, og at man ikke så, at når vi fik disse formidable stigninger i de faste ejendomme, navnlig i jordværdierne, ville der også ske noget skattemæssigt, som ikke var rigtigt. Sammen med de konservative varskoede vi indenrigsministeren øjeblikkeligt og sagde til ham: pas nu på. Vi fik en erklæring, der gik ud på, at regeringen egentlig var sindet at afbøde de urimelige virkninger af den 13. alm. vurdering.

For hvad skete der med denne 13. alm. vurdering? Vi fik i Danmark nogle papirformuer, som verden ikke har set mage til, nogle stigninger, der var voldsomme. Tag bare spørgsmålet for boligens vedkommende. Det er dog meningen, man skal blive boende dér; det er da ikke meningen, man skal sælge den. Hvad landbrugsjorden angår, skal landmanden — det har jeg sagt ofte —

[Thisted Knudsen.]

ikke leve af at låne eller sælge, men af at producere på denne jord. Det måtte derfor efter vor opfattelse også være udgangspunktet, når vi rimeligt og fornuftigt skulle bedømme virkningerne af den 13. alm. vurdering.

Så kom regeringens lovforslag i oktober måned. Og da vi havde set dem nøje efter, blev vi egentlig bange, fordi vi udmærket vel kunne se, at disse forslag, der ganske vist byggede på det kommunale selvstyre, kunne og ville åbne sluser for forøgede urimelige beskatninger af fast ejendom, både i by og på land. Vi vidste også, at kommunerne stod foran en udgiftsekspllosion af en sådan art, at vi i dag må forhøje de kommunale budgetter — det ved alle de medlemmer, der har med kommunalstyre at gøre — amtskommunerne med 50 pct., købstadkommunerne, siger borgmester Woldhardt Madsen, med 20-25 pct. Vi vidste godt, hvad både de nye vurderinger og udgiftsstigningerne i kommunerne til sidst kunne føre til.

Så prøvede vi på under udvalgsbehandlingen sammen med det konservative folkeparti — i fuld enighed, det erkendes — at overtale regeringspartiet først og fremmest til at se noget anderledes på dette problem. Jeg må næsten sige det på den måde, at vi følte indenrigsministeren på tænderne; men det hjalp ikke, og vi måtte under denne udvalgsbehandling med hr. Holger Eriksen som formand — der jo var afvisende hver eneste gang — erkende: her er intet at gøre; disse forslag skal ophøjes til lov. Der var ikke mulighed for ændring af nogen som helst beskaffenhed under den udvalgsbehandling. Det har jeg lov til at sige; det var sagens realitet.

Dér stod vi altså med saglige argumenter og med en frygt for, hvad der nu egentlig skulle og ville ske. Og så havde vi kun en smal sti tilbage, meget smal, og det var da klart, at for os, der ikke ville ud i en urimelig beskatning af faste ejendomme, måtte det veje tungt, hvis man kunne komme igennem på en eller anden måde på dette område; så kunne man diskutere, på hvilken måde man kunne komme igennem.

Nu kan man spørge: hvad opnåede specielt venstre i den givne situation, når man

tager det store forlig i betragtning, hvor dog de faste skatter er noget aldeles afgørende, hvad nåede vi? Vi nåede, som borgmesteren i Ballerup, hr. Ove Hansen, har sagt, at vi i hvert fald i det store og hele fik neutraliseret de faste skatter i finansåret 1966-67, og at de regler, som havde været gældende i 1965-66, stort set skulle fortsætte uændret 1 år.

Så kan man spørge, hvad betyder ét år i denne forbindelse? Jeg skal indrømme, at det kommer an på meget. Det betyder efter min opfattelse, at man får mulighed for at drøfte problemet meget mere intensivt, end vi har gjort det indtil nu. Man får mulighed for at se problemet i forbindelse med en samlet skattereform. Jeg personlig mener, at det er problemer, der egentlig bør løses i forbindelse med forholdet mellem de direkte og de indirekte skatter, og da må man også se på, hvilket beskatningssystem vi egentlig skal have i fremtiden. Det gælder boligen, og det gælder landbrugsjorden. Jeg har sagt fra denne talerstol meget ofte, at man kommer til at revidere sin opfattelse af, hvordan man skal beskatte landbrugsjorden i Danmark. Der er ikke nye kroner at hente dér i kraft af, at jorden pr. tønde land giver mere. Hvis man i dag havde forøget skatterne, skulle man tage dem ud af en i forvejen sparsom fortjeneste, og det kan nu ikke være rimeligt. Vi nåede altså det, at vi kan se på hele dette meget store problem, når man skal have en skattereform, der rækker ind i fremtiden.

Det, der egentlig har miskrediteret det høje ting, er, at man laver skatter hver anden måned. Det er jo det, der nedbryder respekten for folketinget. Derfor hører jeg til dem, der mener, at hvis vi vil skabe respekt om vor politik også på dette område, så skal vi frem til et skattesystem, hvor vi ikke ændrer noget hver anden dag, og når man skal nå det, så skal de faste skatter med, og så kommer man til at tage nye og friske betragtninger med ind i overvejelserne, og så må vi finde frem til et grundlag, der skaber ligeret, men som også tager hensyn til det, der skal tages hensyn til.

Hr. Ove Hansen har gjort en lang række bemærkninger om de rent tekniske ændringer. Nu kommer vi måske ud for, at man siger, at dette lovforslag ikke vil hjælpe,

[Thisted Knudsen.]

og det er muligt, at man vil gøre det mindre værdifuldt, end det egentlig er, det ved jeg ikke. Men lad mig tage den kommune-type, jeg kender allerbedst selv, det er købstæderne. Det er rigtigt, hvad hr. Ove Hansen siger: ethvert byråd, der ikke vil røre ved beskattningen for parcelhuse, kan i virkeligheden efter dette forslag undlade det. Vi skal udskrive på grundlag af tallene fra den 12. alm. vurdering, vi skal fordele efter de høje tal fra den 13. alm. vurdering, men i købstæderne er der ingen lyst til at forhøje de faste skatter, selv ikke hos hr. Ove Hansens partifæller. Hvorfor? Fordi i købstæderne ved vi, at når vi forhøjer de faste skatter, så kommer lejerne med. Her er altså for købstæderne givet en ordning, hvorefter de ikke behøver at krumme et eneste hår på hverken en lejers eller en grundejers hoved. Det kan i hvert fald ikke bestrides, det er en af kendsgerningerne ved dette forslag.

Går man så over til sognekommunerne, hvor den faste beskatning spiller en stor rolle, og hvor man mange steder frygtede — også hvor der sidder et mindretal, lad os kun sige det ærligt til hinanden — at et flertal, som jeg har set det, efter mit skøn har misbrugt sin udskrivningsret ved at lægge for meget over på fast ejendom, dér gælder systemet også, det er tallene fra den 12. alm. vurdering, der er udskrivningsgrundlaget, selv om fordelingen er efter den 13. alm. vurdering; der er et loft, og der er et gulv, og det er altså muligt at gennemføre en rimelig og en fornuftig beskatning, som jeg tror sognekommunerne egentlig er klar over er nødvendig i det øjeblik, hvor man skal tage hensyn både til boligen og til den landbrugsjord, der er hårdt nok ramt økonomisk i forvejen.

For så vidt angår den amtskommunale beskatning, kan jeg egentlig henvise til de bemærkninger, som hr. Ove Hansen har gjort. Det er efter mit skøn helt urimeligt, når borgmester Østerberg fra Gentofte mener, at disse ændringer skulle danne springbrættet til en voldsom stigning i den faste beskatning i Gentofte kommune. Jeg går ud fra, at borgmesteren ikke helt kender forslaget, for i virkeligheden er borgmesteren stort set i stand til at bibeholde det samme

beløb, som han tog i 1965-66 af sine skatteydere i Gentofte, og så synes jeg egentlig ikke, det er rimeligt at fortælle, at nu er der åbnet nye sluser, når der er gjort det modsatte med mulighed for at bevare for alle parcelhusejere — også i Gentofte kommune — det samme beløb i kroner og øre.

For sammenlægningskommunernes vedkommende synes jeg man har nået den regel, som er rigtig; at man tager de sammenlagte kommuners grundværdier, og at man giver dem loftet 35; det vil sige, der kan være særlige problemer i disse kommuner, men der er altså ingen pligt til at gå op til 35, man har sin udskrivningsret, man har sin bund, og der sker altså heller ikke denne type af kommuner noget ondt.

For så vidt angår det sidste spørgsmål, om de vanskeligt stillede kommuner, da vidste vi, det måtte komme. Der er desværre mange af dem. Der er med den nuværende kommuneopbygning desværre mange kommuner i Danmark — de kan tælles i store tal efterhånden — der egentlig ikke har en skatteevne, som svarer til de kommunale udgifter og det behov, der er for skatter i kommunen. Der er herom lavet tekniske regler i lovforslaget, og jeg har tillid til indenrigsministerens administration af denne beføjelse. For det er egentlig en stor beføjelse at give en minister, fordelingen af 30 mill. kr. Der er altså visse regler, men det vidner jo også om en vis, jeg vil ikke sige politisk, men menneskelig tillid til ministeren, at vi pålægger ham denne opgave, så han kan fremkalde for sig selv hæder — jeg regner ikke med, at man ønsker kritik af uddelingen af disse penge.

For så vidt angår det konservative folkepartis ændringsforslag, er jeg da ikke bleg for at sige, at vi i det store og hele deler de konservatives synspunkter. Det er det, vi kæmper for i fællesskab, og jeg går ud fra, at de konservatives og vore synspunkter stadig vil falde sammen, og at de mål, som vi egentlig har sat os for beskattningen på dette område, når vi i fællesskab; det når vi. Jeg regner med, at den side af salen, når nu de har hørt disse argumenter, forstår alvoren bedre, end de har gjort, og forstår, at vi egentlig taler den sunde fornufts sag på en udmærket måde. Jeg skal anbefale de af flertallet tiltrådte ændringsforslag.

[Thisted Knudsen.]

De konservatives ændringsforslag kan man ikke misforstå, at vi siger åbent og ærligt: dem må vi undlade at stemme om.

H. C. Toft: De lovforslag om ejendoms-skatte, der nu er til anden behandling, er fremsat af regeringen for at skulle afbøde de urimelige virkninger af den 13. alm. vurdering. Det drejer sig om 5 forslag, 3 fra finansministeren og 2 fra indenrigsministeren.

Lovforslagene fra finansministeren skal jeg ikke gøre mange bemærkninger om. Det gjorde jeg ved første behandling vedrørende forslaget om afvikling af ejendomsskylden til staten. Jeg kritiserede da, at den aftrapningsperiode, der var foreslået, var meget lang, at man, da det kun drejede sig om 30 mill. kr., derfor til sidst ville komme ned til at skulle hente meget minimale beløb hos den enkelte ejer af en ejendom. Finansministeren har nu stillet et ændringsforslag, hvorefter beløb under 20 kr. ikke skal opkræves. Jeg havde fundet det rigtigt med en kortere aftrapningsperiode, men det har vi ikke kunnet få flertal for i udvalget.

Jeg skal dernæst vende mig til de lovforslag, der har den store interesse, forslagene om den amtskommunale beskatning og om den sognekommunale beskatning. Regeringsforslagene var, som jeg sagde før, fremsat for at skulle afbøde de urimelige virkninger af den 13. alm. vurdering; de gik ud på, at der til amterne skulle betales amtsgrundskatter med højst 20 promille af den nye vurdering; for sognekommunernes vedkommende var det således, at sognerådet frit skulle kunne fastsætte grundskyldpromillen både til bunds, til nul, og helt til tops, lige så højt man ville. For bykommunernes vedkommende satte man en minimumsgrænse på 16 promille.

Alle disse tre grundbeskatninger ville efter vor opfattelse betyde, at man ud over landet stod over for store stigninger i grundskatterne på landbrugsjorden, på boligerne, på lejlighederne, og derfor måtte vi ved første behandling afvise at medvirke til gennemførelsen af sådanne love. Vi ønskede grundskatterne i væsentlig grad reduceret, og vi ønskede særligt at sætte grænser for, hvor højt kommunerne, både bykommuner

og sognekommuner, måtte gå op med deres grundskyldbeskatning.

Vi gik imod de 20 promille af den nye grundværdi til amtet, fordi det betød højere, væsentligt højere, skatter på boligen, på parcelhuse og på lejligheder. Det betød ikke så meget for landbruget i år, for selv om der på landbrugsjendomme ville blive udskrevet mere i grundskat, ville landbruget ved den lovgivning, der er gennemført, få det refunderet på den måde, at staten refunderede amterne og landbruget således slap for at betale.

Når vi kom til sognekommunerne, betød lovforslaget mulighed for store, nye stigninger i boligudgift, men også nye, store skatter på landbrugsjorden, og for bykommunerne havde man altså fastsat en minimumspromille på 16. Med de store stigninger, der er sket ved den 13. alm. vurdering, vil det betyde, at i de købstæder, hvor stigningen viste sig at være over 100 pct., ville man hindre et byråd, en kommunalbestyrelse, i at kunne holde ejendoms-skatterne på samme niveau som det foregående år. Man ville altså simpelt hen tvinge disse kommuner til at gøre udgiften til bolig større.

Som det ærede medlem hr. Thisted Knudsen før gav udtryk for, ønskede både vi og venstre ved første behandling en lovgivning, der forhindrede en urimelig skatte-stigning og en tilsvarende forøgelse af boligudgiften, og som forhindrede, at vi fik højere skat på landbrugsjorden, og det var venstres og vort synspunkt, at der skulle finde en afvikling sted af den skat på landbrugsjorden, der tilfalder sognekommunerne.

Jeg skal ikke gøre mange flere bemærkninger om det. Jeg kan henvise til de synspunkter, som vi og venstre i fællesskab forfægtede ved første behandling. Kun på to områder var vi tilfreds. Vi var tilfreds med, at regeringsforslaget fjernede minimumsgrænsen i sognekommunerne, den bestemmelse, som de tre daværende regeringspartier gennemførte i 1960-61, og som gik ud på, at man fra da af mindst skulle anvende en grundskyldpromille på 10. Det tog vi afstand fra dengang, det afviste vi dengang, for det betød jo, at man i nogle af de københavnske omegnskommuner tvang udgiften til bolig op på et væsentlig

[H. C. Toft.]

højere niveau, end kommunalbestyrelsen ellers ønskede. Derfor var vi tilfreds med, at man nu fjernede bundgrænsen.

En anden ting, vi var tilfreds med, var vedrørende amtsbeskatningen, hvor man imødekom de synspunkter, som venstre og det konservative folkeparti havde fremsat sidste folketingsår. Indtil nu har den del af amtsskatterne, der pålægges kommunerne, skullet fordeles på kommunerne med halvdelen efter grundværdierne og halvdelen efter indkomstmassen. Regeringsforslaget har imødekommet vore ønsker på dette område i alt fald i nogen måde, idet man i fremtiden kun påligner $\frac{1}{5}$ på grundværdierne og de $\frac{4}{5}$ på indkomstmassen. Men så har min taknemlighed over for regeringsforslaget også ende. Jeg ser, den højtæredede indenrigsminister nikker, og det forstår jeg.

På denne baggrund stillede venstre og det konservative folkeparti onsdag eftermiddag i sidste uge ændringsforslag, der efter samtaler mellem venstres udvalgsmedlemmer og det konservative folkepartis udvalgsmedlemmer var ganske enslydende. Disse forslag kunne regeringspartiet ikke acceptere. Jeg ved nu, at man fra venstres side — uden at orientere os — i omsudvalget har fremsat andre synspunkter vedrørende ejendomsbeskatningen i torsdags, og det er vel disse synspunkter, der har været med til at ændre regeringspartiets forslag.

Vi stiller i dag vore ændringsforslag, som vi var enige med venstre om i onsdags, vedrørende amtsbeskatningen og vedrørende grundbeskatningen til sognekommunerne. Vore forslag går ud på, at man maksimalt til amtskommunen må udskrive 14 promille. Vore forslag går for sognekommunen ud på, at man højst må anvende 20 promille. Men derudover går vore forslag ud på, at landbrugsjorden kun skal beskattes til sognekommunerne på den måde, at man beskatter de 10 pct. af landbrugsjorden efter den nye vurdering med højst 20 promille, mens vi for de resterende 90 pct. af grundværdien for en landbrugsejendom ønsker at fastlåse skatten i kroner og øre til, hvad der blev betalt sidste år, og dernæst ønsker vi en afvikling af denne skat på produktions-

midlet jorden, som vi fra det konservative folkepartis side har talt om i så mange år, i løbet af en 9-årig periode.

Disse tanker, som vi har givet udtryk for i vore ændringsforslag, og som jeg mener for første gang er fremlagt i folketinget i forslagsform, er tanker, som har tilslutning i vide kredse ude i landbruget, fordi alle landbrugere føler, det er urimeligt, at man på forskellig vis pålægger landbrugsjorden en forlodsafgift, således at produktionen bliver dyrere, således at landbrugets konkurrenceevne over for andre landes landmænd bliver ringere. Det kan ikke være rimeligt med en sådan produktionsafgift, en sådan forlodsafgift på den produktion, landbruget skal præstere, og som det skal tjene sine indtægter ved. Derfor har vi fremført disse synspunkter. Jeg ved godt, at landbrugets organisationer har ønsket en særskilt vurdering af selve gården, gårdspladsen, husene og haven, men det har jo ikke været muligt uden en særlig vurdering nu at komme med et forslag af denne art, og derfor har vi valgt denne form, hvorefter man i fremtiden beskatter 10 pct. af landbrugsjorden med samme sats, samme promille, som de øvrige ejendomme i kommunen.

For bykommunernes vedkommende går vort forslag ud på, at man højst må anvende 25 promille. I vort skattereforfforslag, som vi har fremlagt dels på vort landsrådsmøde, dels i omsudvalget, har vi fremsat ønske om i fremtiden at få en indkomstbeskatning til amtet. Hvis det var lykkedes, og hvis man kunne det på nuværende tidspunkt, så ville vort forslag ikke have gået ud på 20 promille til kommunen og 14 til amtet, så ville det være logisk, at man med én grundskat til sognekommunerne også som i bykommunerne højst måtte være gået til 25.

Vi har med disse ændringsforslag givet udtryk for, at vi ønsker at afvikle grundskatten på landbrugsjorden, at vi ønsker at holde udgiften til bolig, hvad enten det er i lejlighed eller det er i et parcelhus, nede på et rimeligt niveau. Vi ønsker ikke store skatter på lejligheder og parcelhuse, således som socialdemokratiet ønsker det, hvad de lovforslag, som regeringen havde fremsat, var udtryk for.

Nu har jeg som andre ordførere talt om promiller, men det, der har den store in-

[H. C. Toft.]

teresse i dag, er jo, hvad den enkelte kommer til at betale i kroner og øre. Jeg har konstateret, at efter at forliget var indgået, kunne man i en lang række af landets blade se det kommenteret, men jeg tror vanskeligt, man i to blade kunne finde den samme forklaring på, hvad forslagen gik ud på. Og jeg har siden set, at en lang række folketingsmænd ud over landet har holdt taler, hvori de har fremført det synspunkt, at nu har man sikret, at ejendomsskatterne ikke stiger.

Det er jo ganske urigtigt. Forliget betyder for sognekommunerne, at man i fremtiden — og fremtiden er kun ét år — højst kan anvende en grundskyldpromille på 35. Der er godt 230 kommuner her i landet, der har en grundskyldpromille på 35. Det er rigtigt, at i disse kommuner kan man ikke skrive højere ejendomsskatter ud på landbrugsjorden og på andre grunde; det er de kommuner, hvor man har presset den sidste dråbe ud af ejendomsbeskatningen for sognekommunens vedkommende, dér kan man ikke komme højere. Men i de tusind andre kommuner, der har en lavere grundskyldpromille, er der fri adgang for kommuner med over 3.000 indbyggere til f. eks., hvis de i dag har 20 promille, at gå op til 35, mens der er en begrænsning for kommuner under 3.000 indbyggere, som kun må forhøje med 25 pct. i forhold til sidste år. Det vil med andre ord sige, at der er ikke andre kommuner end de 230, hvor man i dag har maksimumspromillen, der ikke kan forhøje grundskatterne både på landbrugsjorden og på øvrige ejendomme i kommunen.

Jeg vil dernæst om bykommunerne sige, at det konservative folkeparti altid har haft den opfattelse, at man her måtte indføre en maksimumspromille for at beskytte borgerne med hensyn til deres udgift til bolig og lejlighed over for socialdemokratiske byråd, der havde interesse i at beskatte dem hårdt med høje grundskyldpromiller. Hvad har man da opnået ved forliget på dette område? Man er i den samme situation for bykommunernes vedkommende efter forliget som før forliget, dog med den eneste undtagelse, at bundgrænsen er anderledes. Enhver bykommune kan gå lige så højt med hensyn til at inddrage grundskatter,

som den ønsker. Jeg tror, den højtærede indenrigsminister vil bekræfte det. Lad mig komme med et tænkt eksempel. Jeg bliver her i hovedstaden, i København. Her anvendte man sidste år satsen 35 promille. Når man nu skal til at beregne, hvad man må tage i fremtiden, så har man lov til at beslutte på grundlag af den ejendomsskattelovgivning, som vi havde sidste år, og hvor der ingen øverste grænse var for bykommuner, at udskrive lige så meget, man vil i kroner og øre.

Det, der kan forvirre, det er, at man i lovgivningen blander den 12. og den 13. vurdering sammen. Men hvad er det, det drejer sig om? Man skal beregne, hvor meget man på grundlag af den 12. alm. vurdering måtte have udskrevet i 1965-66, og da var der for bykommunernes vedkommende ingen overgrænse, de kunne gå lige så højt, de ville. Skal vi nu ikke tænke os, at overborgmester Urban Hansen herinde ønsker at få dobbelt så meget ind i grundskatter her i København til næste år, som han får i år? Grundværdierne er steget med godt og vel 90 pct. — nu regner jeg i mit eksempel med 100 pct. Han vil altså anvende 70 promille, men når borgerne får regningerne, så står der ikke 70 promille på sedlen, så står der 35 promille, ligesom der gjorde sidste år. Så kan man vel i Aktuel og måske også i mange andre blade læse, at København fastholder en grundskyldpromille på 35; men det betyder i realiteten, at alle — og det beder jeg dem, der får en sådan skatteseddel, lægge mærke til — selv om der står 35 promille, i kroner og øre skal af med det dobbelte af, hvad de kom af med sidste år. Disse muligheder er åbnet for Københavns kommune, og de er åbnet for alle købstadkommuner her i landet, så her har man altså ikke forsøgt på at lægge loft over kommunernes mulighed for at udskrive grundskatter.

For amtsbeskatningens vedkommende bygger man jo på regeringsforslaget; dér indeholder forliget ingen ændring, og det vil sige, at man på grundlag af de nye vurderinger kan udskrive op til 20 promille. Jeg ved ikke, hvor mange amtskommuner der i dette år kommer op på de 20 promille; jeg har da hørt, at en enkelt kommer op på de 18, og om en anden har jeg hørt, at måske de 20 ikke engang kan slå til. Det vil

[H. C. Toft.]

med andre ord sige, at alle, der rammes af amtsbeskatningen — og det er alle grundejere med undtagelse af landbrugerne, der jo får godtgjort deres skat af staten uanset promillen — altså at alle grundejere i amterne på grund af det store udskrivningsbehov, som amterne har, må forvente at få en højere udgift til bolig, en højere udgift til leje, og det er en urimelig stigning, som det konservative folkeparti ikke ønsker at være med til.

Vi kan jo også prøve at belyse det med et andet eksempel. Lad mig nævne en grundejendom, der havde en grundværdi på 10.000 kr., og som nu får en grundværdi på 30.000 kr.; før kunne man af denne ejendom udskrive 200 kr. i skat; på den nye grundværdi kan man nu udskrive 600 kr. i skat; det vil sige, at man på lejen af dette hus lægger en stigning på 400 kr.

Dette er altså, hvad forliget bl. a. indebærer, hvad det er lykkedes at opnå ved forliget, og vi kan ikke andet end være tilfreds med, at der er noget af det, der er lykkedes. Det, vi er tilfreds med, er, at man har fået lagt en maksimumgrænse ved de 35 promille ude i sognekommunerne, for så lægges der dog et vist loft over, hvor højt man kan gå. Men for amtskommunernes vedkommende er der ikke nået noget resultat. For bykommunerne er der heller ikke nået noget som helst resultat. Landbruget er ens stillet. Det vil med andre ord sige, at man i alt fald har sikret sig, at landbrugsejendommene ikke kan beskattes med mere end højst 35 promille, og at man i sognekommuner, hvor der er bymæssig bebyggelse, ej heller kan gå højere end til de 35 promille. Det er en gevinst, at man dog har fået sat en grænse. Men man indfører jo samtidig en bundgrænse, den, som både venstre og vi var imod, da vi gennemførte lovgivningen i 1960-61; nu indfører man igen en bundgrænse på 10 promille.

Jeg vil derfor gerne have lov at rejse det spørgsmål, om det nu var de 440 mill. kr. mere i afgift værd. Det må jo nogen have

vurderet det til. Jeg ser sådan på det — men det kan man jo vurdere forskelligt — at det er en høj pris for at sikre, at kommunerne ikke kan gå højere end de 35 promille og kun i ét eneste år. Vi ved ikke, om vi til næste år igen står i den situation at skulle lave om på vor grundbeskatning til amt og kommuner, og om regeringspartierne da kommer med forslag af samme indhold som regeringsforslagene i år.

Jeg har fremhævet det positive ved forliget, altså dette maksimum på 35 promille. Det har ofte været min opgave for det konservative folkeparti her i salen at tale landbrugets sag og belyse landbrugets problemer. Herunder har det også ofte været min opgave at tale for, at landbrugets ejendomsskatter måtte afvikles. Det har dog altid, når vi har behandlet ejendomsskatterne, samtidig selvfølgelig været min opgave at belyse, hvad grundskatterne betød for alle andre borgere her i landet, og den linje, det konservative folkeparti har lagt på disse områder, har altid sigtet mod en ligestilling, også for andre borgere end landbrugerne. Det er ved det forlig, der er indgået, sikret landmændene, at de i alt fald ikke kan blive beskattet med mere end 35 promille; men der er, som jeg sagde før, bortset fra 235 kommuner, ingen garanti for, men tværtimod vel en sandsynlighed for, at de fleste landmænd i kroner og øre vil komme til at betale mere i sognekommunale grundskatter.

Nu drejer dette forlig sig jo kun om ét år, og derfor ville vi egentlig gerne have lov til at rette et spørgsmål — det skulle vel rettes til den højtærede statsminister, han er her ikke, men jeg retter det så til den højtærede indenrigsminister. Jeg hørte i radioen og har læst det i avisen, at statsministeren i en tale i Løgstør har givet udtryk for, at socialdemokratiet ikke har givet afkald på sin principielle stilling til ejendomsskatte-lovgivningen; jeg går ud fra, at det var den indstilling, man havde, da man udformede de lovforslag, som regeringen fremsatte den 21. oktober. Endvidere er

[H. G. Toft.]

det min opfattelse, at de forslag var, om ikke udarbejdet, så i alt fald fremkommet efter samtaler med det radikale venstre, som jo havde fået vedtaget en folketingsbeslutning i sidste folketingsamling, der nøje fulgte disse retningslinjer. Derfor spørger jeg: hvis det nu ikke lykkes at få en skattereform, hvori ejendomsskatterne er medtaget, i løbet af dette folketingsår — der kan jo altid komme en hund ind i et spil kegler eller komme nogen og lave ulykker i et forlig . . . (*Munterhed*) . . . jeg ønsker det ikke; men der kunne jo komme en hund og ødelægge dette spil — så retter jeg det spørgsmål til statsministeren: vil statsministeren da fremsætte de samme forslag, som blev fremsat den 21. oktober?

Og jeg vil gerne rette det spørgsmål til den radikale gruppes formand, som jo skal være ordfører i dag, om det radikale venstre da vil stå med de samme synspunkter. For så er det, man har nået ved forliget, jo kun et års udskydelse af en beslutning, hvor det må afgøres, om man vil følge det radikale venstres synspunkter, eller man vil følge venstres synspunkter, som hidtil har fulgt det konservative folkepartis synspunkter.

Jeg vil gerne have lov til om vore egne ændringsforslag at sige, at jeg vil anbefale folketetinget at tilslutte sig de synspunkter, som disse ændringsforslag er udtryk for. De udtrykker et ønske om, at der ikke pålægges boligen urimelige udgifter, og de er udtryk for et ønske om at afvikle grundskatterne på landbrugsjorden. Derfor vil jeg have lov til også at sige, da jeg ikke ved, om forligspartiernes ændringsforslag kommer til afstemning, at vi kunne jo have lyst til at stemme for et enkelt af ændringsforslagene, nemlig det, der går ud på, at man i alt fald for et år indfører en maksimumspromille på 35. Men da vi ikke ønsker nogen minimumspromille, således som venstre ej heller ønskede det i 1960-61, og da man nu genindfører den i regeringsforslaget, så er det altså ikke muligt for det konservative folkeparti at stemme for ændringsforslaget. I øvrigt vil vi undlade at stemme om ministerens ændringsforslag, hvis de kommer til afstemning.

Jeg har nogle spørgsmål til indenrigsministeren. Det kan jo ikke nægtes, at disse lovforslag er kommet til anden behandling

i nogen hast, efter at forligspartierne har haft deres drøftelser, og jeg har indtryk af, at der er nogen uklarhed på visse områder, men det er jo muligt, at der efter det sidste udvalgsmøde har fundet samtaler sted mellem visse personer her fra folketetinget og indenrigsministeren, således at der har fundet en afklaring sted.

Det er bl. a. spørgsmålet, om de kommuner, der får Marstalstatus fra 1. april. Jeg har den opfattelse — men det er meget muligt, at jeg har misforstået det — at man skal fastsætte grundskyldpromillen dér i forhold til, hvad man højst kunne bruge sidste år. Dér synes jeg man kommer i vanskeligheder — det er muligt, det er mig, der har misforstået det — for hvordan kan man finde frem til det? Jeg tager Kerteminde som eksempel. Kerteminde var da en by, der var ingen maksimumspromille, Kerteminde kunne gå lige så højt, man ville, mens de kommuner, den sammenlagdes med, havde en maksimumsgrænse, hvortil man måtte gå. Derfor beder jeg den højtærede indenrigsminister forklare her — eller måske en af forligspartiernes ordførere vil forklare det — hvordan det skal forstås.

Et andet område er spørgsmålet om sammenlægningskommunerne; i ændringsforslag nr. 20 står der, at man skal udskrive skatten „under anvendelse af en grundskyldpromille på 35“. Ja, jeg læser det sådan, at man ikke må anvende mindre end 35 promille, og da vi havde den bestemmelse til behandling i udvalget, erklærede indenrigsministeren, at det også var meningen. Jeg forstår godt, at de øvrige forligspartier ikke kunne affinde sig hermed; de mente, det var noget andet, der var meningen, og da vi holdt nyt udvalgsmøde, sagde man, at spørgsmålet var afklaret. Der står stadig væk det samme, og jeg beder derfor ministeren om her fra talerstolen at fastslå, hvad der egentlig menes dermed.

Så har jeg et enkelt nyt spørgsmål. Jeg har nu modtaget et ændringsforslag fra indenrigsministeren, der ganske vist først skal til behandling i et udvalgsmøde mellem anden og tredje behandling, men det er vel et udspil, som forligspartierne har været enige om. Jeg har ganske vist senere igennem et rygte fået at vide, at man vil tage ændringsforslaget tilbage, men det var

[H. C. Toff.]

et af folketingsmedlemmerne, som sidder i udvalget, der sagde det; det var bedre at få bekræftet, om ministeren vil tage det tilbage. Ændringsforslaget går ud på, at man faktisk vil til at indføre grundstigningsskylden en gang til, idet man stiller forslag om, at den del, som kommunen tidligere og sidste år kunne få af grundstigningsskylden, den skal kommunen også oppebære igen, ikke i form af en grundstigningsskyld, men nu skal den fordeles ud over hele kommunen, således at kommunen skal have lov til at fastsætte en højere grundskyldpromille; hvis man f. eks. havde haft maksimum på 35, må man gå højere. Man siger, det foreslås af hensyn til sommerhusområderne, men man kan jo ikke ligefrem udskyde sommerhusområderne som noget særligt, det går jo på alle sognekommunerne, hvor man havde grundstigningsskyld. Jeg kan da godt sige her, at hvis det skal være et reelt forslag fra indenrigsministeren, så kan det konservative folkeparti heller ikke medvirke dertil. Men jeg må jo nok være noget forundret over, at man i forligspartierne faktisk overvejer indførelse af noget i retning af den grundstigningsskyld, som skulle bortfalde den 1. april 1966.

Hvad står vi altså over for, når loven træder i kraft? Vi står over for mulighed for stigninger i skatten på landbrugsjorden i ca. 800-1.000 kommuner, højere ejendomsskatter på landbrugsjorden i de 800-1.000 kommuner, der ikke i dag eller ikke sidste år var nået op til 35 promille som maksimum. Vi står over for mulighed for, at disse stigninger i ejendomsskatterne vil gøre det væsentligt dyrere at bo, hvad enten man bor i parcelhus eller man bor i lejlighed, og vedrørende amtsskatterne må man forvente — med de høje udskrivninger, som amtterne skal have — at der vil komme nye store udgifter til bolig og til lejlighed.

Det samme er tilfældet i bykommunerne, og vi kan vel nu vente, at en række socialdemokratisk styrede kommuner vil gå til tops, sådan som Herstedernes kommune gjorde det sidste år, hvor man på den gamle grundværdi gik fra 15 promille, så vidt jeg husker, op til 35. Og hvor disse kommuner nu skal til at beregne på de gamle grundværdier, kan man forvente — med den indstilling, som socialdemokratiet har haft her

i salen — at de vil gå til tops, og da får man jo smerten at føle ude omkring hos lejere og ude hos ejerne af parcelhusene.

Ved boligforliget bestræbte man sig på at holde udgiften nede i det nye og det dyre byggeri, nu går det omvendt; igennem det, der kan ske her igennem amtsgrundskatterne og i bykommunerne, kan man pålægge boligen en væsentligt højere udgift. Vi finder det forkert, og jeg kan godt sige her, at det er kun vort ønske at medvirke til denne lovgivning, hvis man vedtager vore ændringsforslag; ellers skal man ikke forvente tilslutning på nogen måde til de synspunkter, som er udtrykt igennem forliget, ud over det, jeg her har sagt. Jeg anbefaler at stemme for det konservative folkepartis ændringsforslag. Derigennem begrænser man i væsentlig grad muligheden for i øget omfang at kunne lægge skat på bolig og på lejlighed, derved begrænser man muligheden for også i fremtiden at kunne lægge skatten på landbrugsjorden; der finder en afvikling sted. Vore forslag har sigtet længere end et år frem i tiden, og det er i alt fald bedre at sikre sig en del i fremtiden end kun at sikre sig nogle få smuler i et år.

Skytte: Mit partis ordfører i denne sag, hr. A. C. Normann, deltager i Europarådets møde i Strasbourg, og det er derfor mig, der på partiets vegne skal fremsætte visse betragtninger.

Jeg har jo ikke haft lejlighed til at deltage i det udvalgsarbejde, der er gået forud for denne andenbehandling, men det er mit indtryk, at man nu i godt et par måneder grundigt har behandlet de lovforslag, der var fremsat af regeringen. Det er sket under hr. Holger Eriksens dygtige ledelse af udvalget, og jeg går ud fra, at man i udvalget har fået alle oplysninger, hvorefter man så har været i stand til at bedømme disse forslag.

Der er jo intet mærkeligt eller usædvanligt i, at ændringsforslag fremkommer på et sent tidspunkt; det er jo gerne dermed, man afslutter udvalgsarbejdet før anden behandling. Det usædvanlige her er, at ændringsforslagene helt ændrer de oprindelige lovforslag. Om årsagen hertil behøver jeg jo ikke at sige mange ord; det er en følge af et forlig, indgået mellem 3 partier, og lad mig sige med det samme, at forliget

[Skytte.]

omfattede flere områder. Havde forliget ene drejet sig om ejendomsskatter, havde det radikale venstre absolut ikke været med. Vi var nemlig og vi er — lad det være et svar til hr. H. C. Toft — godt tilfreds med princippet i det forslag, som nu midlertidigt er taget af bordet. Vi er nemlig tilhængere af kommunernes selvbestemmelsesret, når det gælder at fastsætte grundskyldpromillen.

Der er her noget, som er ganske mærkeligt at tænke på. Vi havde før kommunesammenlægningerne ca. 1.300 kommuner her i landet; efter sammenlægningerne bliver det jo et betydelig mindre antal, men i de 1.300 kommuner gætter jeg på — og det er mere end gættei — at der er såkaldt borgerligt flertal imellem 1.000 og 1.100 af dem, og i dette store antal er det altså venstre og de konservative, der tilsammen bestemmer, hvordan skatteligningen skal være, hvordan grundskyldpromillerne skal fastsættes. Det var jo en udpræget tillids-erklæring til landets kommunalbestyrelser, når regeringen foreslog og det radikale venstre tiltrådte — der er nogen, der siger omvendt, men det er for mig underordnet — at fremtidig skulle kommunerne have ret til at fastsætte grundskyldpromillerne, som de ville.

Jeg må altså bekende fra denne talerstol, at jeg forstår ikke den mistillid, de konservative og venstre har til deres egne kommunalrådsmedlemmer. Jeg mener i og for sig, at det er en ganske naturlig ting, at kommunalrådenes medlemmer, der kender de lokale forhold, og som er vant til at gøre ret og skel — for det gør jo kommunalrådsmedlemmer i al almindelighed — ud fra deres kendskab til deres indbyggeses skatteevne fastsætter et ligningsgrundlag i kommunen, som de finder rigtigt. Jeg ved vel, at man kan sige, at der kan blive misbrug. Men hvad er misbrug? Det er vist meget svært at definere, og medlemmerne både fra venstre og de konservative ved — i hvert fald ved venstre det, og jeg går ud fra, at de andre også ved det — at vi er parat til at overveje, om man kunne lave en ankeinstans, der kunne tage sig af eventuelle misbrug; misbrug kan jo både være at udskrive for meget og for lidt i faste skatter i en kommune. Jeg mener altså,

at der i de første lovforslag lå en tillids-erklæring til kommunalbestyrelserne, og jeg forstår stadig væk ikke, at venstre og de konservative ikke har den tillid til kommunalbestyrelserne, men den må jo mangle, siden de ikke går ind for tanken.

Lad mig så endelig sige, og det kan godt være i relation til det, hr. H. C. Toft sagde, at efter at jeg nu har læst de konservatives ændringsforslag — det er jo min pligt, for jeg skal tage stilling til dem, og jeg har ikke svært ved at stemme imod dem, lad mig tilføje det — forstår jeg — og er det ikke rigtigt? — at man i landkommunerne i det år, vi kommer ind i, skal udskrive i kroner og øre det samme beløb i faste skatter som i fjor. Sådan læser jeg forslagene. Hvis det er rigtigt, vil jeg gerne tilføje, at i forhold til de forslag, jeg er gået ind for, hvorefter det er kommunerne, der selv må fastsætte promillerne, så kan der i mange tilfælde blive tale om en ringere ordning for landets grundejere og landmænd. Det kunne jo nemlig være, at kommunalrådene havde tænkt på at ville sætte promillen ned, for det er jo nemlig sagen, at når man må vælge frit, så kan man både sætte ned og sætte op. Jeg tvivler altså ikke på, at man lokalt ville gøre det, der var rigtigt her — med de enkelte undtagelser, som altid bekræfter reglen.

Lad mig tilføje, at jeg betragter det som en af de fordele, der bliver stående, at det fremtidig er kommunerne, der alene praktisk taget udskrives faste skatter. Det mener jeg er et godt princip, og det ændres jo ikke ved det forlig, der her er indgået. Vi betragter det som en god og rimelig ordning, at det også i fremtiden er kommunalbestyrelserne, der skal udskrive de faste skatter.

Nu er jo så nyordningen af faste skatter udsat et år, og jeg har vistnok sagt så tydeligt, jeg kunne, at det betyder for os kun en udsættelse. Vor principielle indstilling er den samme, vort udgangspunkt til de forhandlinger, der skal føres nu, er også det samme, og hvis de konservative stiller sig, som de gør i dag, så vil de også i fremtiden få den samme indflydelse som i dag; så kan de selv bedømme, hvor meget de regner den til. Jeg tror nok, at dér, hvor de konservative vil have mest nytte af det standpunkt, bliver ved det, der skal ske i

[Skytte.]

marts rundt om i landets kommuner. Praktisk nytte får de jo ikke af det, og det gør dem, de kæmper for, heller ikke. Ikke én af dem, ikke én landmand eller grundejer hjælper de konservative med deres standpunkt i dag, netop fordi de har afvist forhandlinger. Og da er det, jeg siger, at hvis de stiller sig ligesådan i fremtiden, så tør jeg næsten love dem den samme indflydelse (*Tilråb fra de konservative*), og hvis de er tilfreds hermed — det forstår jeg næsten på afbrydelserne at de er — så kan vi andre jo i hvert fald sagtens være det.

Det er ikke uden betænkeligheder, at vi er gået ind på det forlig, der nu er enighed om mellem de 3 partier. Det er en indrømmelse til venstres synspunkter, de synspunkter, som jeg ikke deler, omend jeg respekterer dem. Men alt taget i betragtning kan mit parti altså tiltræde det, der er sket, og jeg understreger igen, at forliget binder kun for ét år, alle parter er frit stillet i deres stillingtagen til den fremtidige ordning, og det radikale venstre ønsker ikke ejendomsskatterne afskaffet.

Må jeg så lige sige, at jeg finder det naturligt, at man søger at afbøde de skattemæssige urimeligheder, der kan blive en følge af den ordning, som sætter udskrivningen i forhold til 13. almindelige vurdering. Og lad mig sige — for at de konservative ikke skal betragte det som en indrømmelse — at efter deres forslag ville det jo blive værre, der ville blive endnu flere urimeligheder, som så skulle klares, det er der jo ingen tvivl om.

Jeg er for min del tilfreds med, at man stiller 30 mill. kr. til disposition for kommuner, der kommer i den situation, at deres indkomstskat stiger urimeligt som følge af det, vi nu er blevet enige om. Det synes vi er rigtigt, fordi vi finder, det er forkert, at det er andre i en kommune, der er dårligere. (*Munterhed*). Ja, jeg kunne godt selv se ordspillet. (*Munterhed*). Vi finder det ikke rigtigt, at det i en kommune er andre, der har dårligere råd til det, der skal betale for, at grundejerne kan blive lettet. Det er nemlig sagen i al dens enkelhed. Jeg kender forholdene i mangfoldige landkommuner. Jeg kender også befolkningens muligheder for at betale skat. Det ville for dem i mange tilfælde være en åben uretfærdighed, hvis man flyttede byrderne fra

grundejerne over på disse borgere, og den er størst under den nuværende kommuneinddeling; den bliver mindre, efterhånden som vi får storkommuner, hvorved vi får en erhvervsmæssigt blandet befolkning rundt om i kommunerne.

Må jeg slutte med at sige, at med hensyn til amtsskatterne kan jeg henholde mig til de bemærkninger, hr. Ove Hansen kom med, og jeg skal derfor anbefale tinget at stemme for de ændringsforslag, der er stillet af ministrene og tiltrådt af udvalget eller et flertal, og anbefale at stemme imod de øvrige ændringsforslag.

Poul Dam: Jeg ved ikke, om der er andre, der som jeg synes, at der er noget vist tragikomisk i hele denne sag, som den har været. Jeg må måske erindre om, at hele dette lovreformarbejde startede med et ønske om en forenkling af ejendomsbeskatningen. De, der har fulgt hr. Ove Hansens frestilling af de ændringsforslag, der nu foreligger, og hr. H. C. Tofts indvendinger imod dem, vil have fået et klart indtryk af, hvor forenklet det hele er blevet. Vi har det bedste håb om, at der er nogle, der i løbet af nogle måneder finder ud af, hvad det hele drejer sig om, men jeg misunder ikke de embedsmænd i indenrigsministeriet, der blandt andet skal gøre det og skal forklare en del mennesker rundt omkring, hvordan det er.

Der var også tale om, at der på mange forskellige steder skulle gøres et grundigt og rettidigt arbejde for at få ejendomsbeskatningen i orden inden 1. april 1966. Over for dette står, at de centrale ændringsforslag, som behandles i dag, ankom til udvalgsmedlemmerne som ekspresbrev i løbet af weekenden. Det var vi glade for, så havde vi noget at læse. Betænkningen blev færdig kl. 20 mandag aften, og hvis hr. Johan Asmussen og andre ikke havde protesteret, så havde vi vel haft en debat allerede i går eftermiddags om det.

Om hr. Johan Asmussens aktion vil jeg sige, at den jo naturligvis var principielt rigtig, men alligevel var den udtryk for en misforståelse. Hr. Johan Asmussen ville gerne have en saglig behandling af disse lovforslag, men har åbenbart ikke forstået, at det slet ikke er meningen, at disse forslag skal behandles sagligt. Det strider helt imod forudsætningerne.

[Poul Dam.]

Og så var der altså tale om, at vi skulle have en mere varig løsning, og nu får vi en løsning, som gælder for 1966-67. Vi skal begynde forfra om kort tid, og så vidt jeg forstod hr. Skytte, var han allerede nu i færd med at oplægge argumenterne for, hvordan ordningen skal være i tiden efter udløbet af den ordning, han ville stemme for nu om lidt. Det er måske også på tide. Med hensyn til denne varige ordning vil jeg håbe, at eksperterne; som man sætter til at lave betænkninger, og folketingsudvalget, som man nedsætter så højtideligt her, næste gang vil få en vis medindflydelse — bare en beskeden medindflydelse. Disse mennesker kan måske synes, at deres tid er en lille smule spildt, hvis man ikke tager lidt hensyn til dem.

Jeg må sige, at efter at udvalgets betænkning var blevet afgivet, er jeg kommet på den tanke, at udvalget nok i virkeligheden burde have nægtet at afgive en betænkning med disse ændringsforslag. Deres tilblivelse skyldes jo topforhandlinger, og man kan for resten godt komme til at tænke på den fornøjelige selskabsleg, der går ud på med lukkede øjne at tegne en gris, derpå hæver man blyanten, og stadig med lukkede øjne skal man så tegne en lille halekrølle på. Dette forlig her om ejendomsskatterne, det er sådan en halekrølle, tegnet på fri hånd og med lukkede øjne.

Den rigtige fremgangsmåde ville have været, at disse ændringsforslag var blevet stillet uden for betænkningen. Nogle folketingsmedlemmer må der jo have været, som ville have stået som forslagsstillere, og som også har arbejdet med dem, i hvert fald i nogle dage. I virkeligheden har udvalget ikke haft nogen som helst lejlighed til at drøfte ændringsforslagene eller til at få materiale frem, der kunne belyse deres virkning. Det var som bekendt med nød og næppe, det lykkedes at få dem formuleret i tide, og en nogenlunde autoritativ fortolkning ankom ikke til udvalget, selv om vi glædede os over at have indenrigsministeren til samråd derom, og nu har hr. H. C. Toft altså måttet spørge om forskellige ting. Jeg tror, der vil vise sig at være flere spørgsmål længere henne.

Men som allerede sagt, det er jo slet ikke meningen, at dette skulle behandles sagligt.

Toppolitikerne havde talt sig til rette, så var resten formaliteter. De tre partiers medlemmer skal bare stemme for, og vi andre får venligst lov til at demonstrere ved at tale imod forliget og ved siden at stemme imod det. Så er det løb kørt. Det er den situation, man fra radikal side kalder det samarbejdende folkestyre, og som hr. Poul Hansen (Kalundborg) i Aktuelt i søndags betegnede som en stor uge på Christiansborg. Begge disse udtryk bør nok mortificeres.

Der foregik et samarbejde, og der var nogen, der havde en stor uge, men det skete sandelig hinsides hyttefadene ovre i hjælpens hus. Her i huset gik man rundt og ventede, ventede fra udvalgs møde til udvalgs møde blot for at få at vide, at mødet på ny var aflyst og udsat, uden nogen som helst motivering eller forklaring andet end den sædvanlige: man ventede på bud over vandet. Og man ventede på at komme til gruppemøde og få at vide, hvad der var aftalt over hovedet på én — eller for os andre i de øvrige partier, hvad de sidste rygter, man kunne opsnappe her i huset, gik ud på. Forligsdagene blev illustreret meget nydeligt i aviserne med nette billeder af forligets fædre, men for min erindring vil et andet billede stå skarpere: en stor gruppe menige medlemmer samlet omkring radioens udsendelse kl. 12³⁰ for at få at vide, hvad der nu var deres partis politik.

Der er for mig at se blevet trukket så store vekslers på partiloyalitet og partisammenhold i de sidste dage, at disse i sig selv værdifulde fænomener er blevet alvorligt kompromitteret, lige så kompromitteret som begrebet det samarbejdende folkestyre. De menige medlemmer af tinget har ikke haft andet at gøre end enten at sige ja og amen til forliget eller afvise det lige så absolut — hvad der ikke er spor bedre. En sådan fremgangsmåde indebærer et ikke ringe mål af foragt over for tingets menige medlemmer i alle partier.

Alt dette har for mig rejst et væsentligt moralsk problem: kan man under disse vilkår være bekendt at være medlem af folketinget? Bevares, man kan forklare sig selv og andre, at man jo ikke har medansvar for det, der foregår, eller måske endog, at man har dækket sig ind ved at protestere,

[Poul Dam.]

men er det nok? Er det ikke en lidt letkøbt protest? Man finder sig dog i systemet, man fungerer videre, man affinder sig med den behandling, man selv og andre — alle andre — udsættes for. Jeg har ikke noget imod personlig ydmyghed — selv om mine egne anlæg måske ikke går i den retning — men folketetinget som sådant må ikke være en ydmyg stråmand for nogle toppolitiske hovmestre. Hvis det er meningen, at folketingsmedlemmerne blot skal være pantsatte bondedrenge, er dette mit spørgsmål både alvorligt og berettiget: kan man være bekendt at være medlem af folketetinget?

Nå, ved slutningen af denne debat vil folketetinget vedtage nogle ikke gennemarbejdede, hastigt udkastede ændringer til ejendomsbeskatningen, som på afgørende måde ændrer de oprindelige lovforslag og gør det uden at tage hensyn til disses sammenhæng. Det er formålsløst at gennemgå dem i detaljer på dette tidspunkt. Der er jo alligevel ikke noget at opnå.

Lad mig blot sige om den kommende ordning: det er for mig at se en nyttig, omend kun foreløbig løsning af amtskommunernes skatteproblem, men som det hele ligger, må jeg anse opgivelsen af statsgrundskylden nu for at være hovedløs. Den ville i 1966-67 uændret have givet ca. 240 mill. kr. Man burde i hvert fald have sikret, at provenuet i stedet blev opkrævet af kommunerne, men det har man jo slet ikke. Endelig er der tale om en stiv og alt for drastisk begrænsning af grundskylden i sognekommunerne.

Virkningen af alt dette bliver selvfølgelig en stigning i grundværdierne, dermed i formuerne, dermed i långivningen og med deraf følgende velkendte virkninger på renten og for en almindelig inflatorisk udvikling. Nu ved jeg nok, at nogle vil sige, at det er jo ikke det, det drejer sig om. Grundskatterne må begrænses af hensyn til skatteyderne, parcelhusejerne, landbrugerne og — for at tale med Peter Plyds — alle Ninka Kanins andre venner og slægtninge.

Det drejer sig om kroner og øre, sagde hr. H. C. Toft. Denne argumentation har vi hørt tit — det bliver den ikke rigtigere af. Rigtigt indregnet er grundskatter ikke noget, der skal opfattes som skatter i almindelig forstand. Meningen med dem skal ikke

i første række være, at de skal bringe det offentlige nogle nødvendige indtægter eller beskære forbruget. De skal først og sidst holde grundværdierne nede. Jeg har ikke noget imod, at skatteyderne skal skånes, at de øjeblikkelige virkninger af den 13. alm. vurdering skal beskæres. Det kunne ske gennem en eller anden henstandsordning eller nogle privilegier for de nuværende ejere. Det ville ikke have nogen virkning med hensyn til grundværdierne. Man måtte dog sikre, at disse privilegier ikke kunne overføres og derved påvirke grundpriserne. Det er disse — grundpriserne — det drejer sig om.

Der er ganske vist nogle kendte økonomer i forstadskommuner til København, der påstår, at ejendomsskatterne ikke betyder noget for fastsættelsen af grundpriserne; folk køber grund uden hensyn til disse skatter. Herom ved man jo ikke så forfærdelig meget — der er af gode grunde ingen statistik, der kan bevise dette — men der er vel nogle grunde til, at ejendomsskatterne i øjeblikket ikke påvirker grundværdierne så forfærdelig meget. For det første betales de jo ikke med det fulde beløb. Parcelhusejerne kan fradrage dem, og det giver — navnlig de mere velhavende parcelhusejere — en væsentlig lettelse i indkomsts-katten. For udlejningsejendommene er der tale om en omkostning, der kan fradrages, og bolignøden hindrer den prismekanisme, der ellers ville påvirke det. For det andet er der igennem de senere år, gennem det stærke VK-pres imod ejendomsbeskatningen og de indrømmelser, som regeringen og det radikale venstre tidligere har givet, skabt en tro på, at det nok ender med, at ejendomsskatterne helt falder bort. Hr. Skyttes bemærkninger her tror jeg ikke vil virke så stærkt, at denne tro forsvinder.

Under sådanne omstændigheder ser man naturligvis bort fra ejendomsskatterne. Hvis man havde troet, at den 13. alm. vurdering ville få den fulde skattemæssige virkning, ville ejendomsværdierne, grundværdierne, så virkelig være steget så meget i de senere år, som de gjorde? Nej, man regnede på forhånd med, at det skulle nok blive klaret, og det er klart, at så indvirker ejendomsskatterne ikke på grundpriserne, på ejendomsværdierne i det hele taget. Vi tror, at det igennem en effektiv grundskyld er

[Poul Dam.]

muligt at bringe grundpriserne ned og at holde dem nede, og vi har ikke i sinde at opgive arbejdet på at standse grundværdistigningerne, selv om vilkårene ikke er blevet lettere gennem den flertalspolitik, der synes kun at have én helt sikker virkning, nemlig en forøgelse af grundejernes formuer og for-tjenstmuligheder.

Hvis vi skal have en effektiv grundskyld, skal den opkræves med så ensartede satser som muligt, og det går forslagene jo netop imod. Den ensartede statsgrundskyld bliver afskaffet, og i sognekommunerne bliver den tidligere ensartethed, hvor den har været, formindsket. De foreslåede ændringer, som er forsynet med udvalgsflertallets navn, medfører f. eks. den meningsløse virkning, at grundskylden bliver forholdsvist mindst dér, hvor grundværdistigningerne har været størst, eller for at tage et andet eksempel, at to helt ens ejendomme, som hidtil er blevet beskattet ens med 35 promille, men som er beliggende i to forskellige sognekommuner, fremtidig kan blive beskattet forskelligt, nemlig hvis grundværdierne i kommunerne i øvrigt har bevæget sig forskelligt.

Om alt dette i øvrigt ikke mere. Udvalget har ikke fået et eneste tal om det, og man kan bare sådan småfilosofere ud fra sine fornemmelser.

Jeg skal også blot notere, at der ikke foreligger nogen som helst beregning af, om de 30 mill. kr., som ifølge det, flertallet anbefaler, kan, men ikke skal stilles til rådighed for kommunerne, står i et rimeligt forhold til behovet. Beløbet er vel grebet lige ud af luften, og der skal nok være nogle kommuner, der opdager, at den hjælp, som de havde håbet på, bliver ved med at være dér, i det tomme blå.

Jeg kan nøjes med disse bemærkninger. Den ordening, vi nu får, er ikke heldig, og mit parti vil stemme imod den på alle de punkter, hvor den betyder en nedsættelse af ejendomsbeskatningen, og vi vil naturligvis også stemme imod det konservative mindretals ændringsforslag.

Men der er tid til at vinde et nyt slag, fordi der snart må forberedes en anden ordening for 1967-68, og derfor vil jeg tillade mig at antyde et forslag om, at det nedsatte udvalg i overensstemmelse med forret-

ningsordenens regler kunne fortsætte med at eksistere, således at udvalget kunne få lov til at prøve at arbejde med problemerne, indtil det næste forligsdiktat ankommer.

Johan Asmussen: Det var jo et overordentlig tankevækkende billede, hr. Poul Dam gav af den måde, hvorpå arbejdet i udvalget har formet sig. Beklageligvis føler man sig ikke overbevist om, at det har været aldeles enestående; i den korte tid, jeg har haft den ære at bevæge mig her, har jeg adskillige gange haft indtryk, der minder mig om det, som vi nu har fået en skildring af.

Jeg kan kun give min fulde tilslutning til hele det første afsnit af hr. Poul Dams indlæg; jeg synes, det er godt og rigtigt, at det bliver sagt — og bliver sagt stærkt — og jeg skal ikke nægte, at jeg håber, at også andre aviser end dem, for hvem det måske vil være mest nærliggende med et udførligt referat af hr. Poul Dams tale, vil viderebringe dette afsnit. Jeg er klar over, at det vil komme til at stå i overskrifterne, at der fra folketingets talerstol er udslynget den sætning: kan man overhovedet være bekendt at være medlem af folketinget?

Det er stærkt og drastisk sagt — og det er vel også mange gange nødvendigt. Jeg vil dertil sige: jo, man kan godt være bekendt at være medlem af folketinget, selvfølgelig, men der er én ting, man ikke som medlem af folketinget kan være bekendt, og det er at undlade ved enhver given lejlighed — uafsladelig og uden rent ud sagt at falde hen — at arbejde på, at den måde, hvorpå lovgivningsarbejdet former sig, bliver så ansvarsbevidst, så grundig, som på nogen måde muligt. Jeg ved, der er vanskeligheder af mange forskellige arter, men det er et spørgsmål, som gang på gang er blevet draget frem, og jeg synes, det er rigtigt, at det er blevet draget så skarpt frem, som det er sket nu.

Jeg har forstået, at det ikke kun er os, der end ikke kan få lov at følge et sådant udvalgs arbejde, men at også selve udvalgsmedlemmerne har haft noget vanskeligt ved at følge med i, hvad det egentlig er, der er sket, og hvad det hele drejer sig om. Men vi fik jo i hvert tilfælde — og det takker jeg for — en omend stakket frist til at prøve på at trænge lidt dybere ind i denne

[Johan Asmussen.]

junglernes jungle, således at man dog i hvert fald synes, man nogenlunde har en basis for at tage stilling til dette netværk af lovforslag og ændringsforslag.

De oprindelige fem lovforslag fra regeringens side havde jeg lejlighed til at udtale mig om ved første behandling og kan henvisse til mine udtalelser dengang. Der var en enkelt bestemmelse, som vi kunne støtte; det var den, der med hensyn til den amtskommunale beskatnings fordeling på sognekommunerne indførte en regel, således at kun en femtedel imod tidligere halvdelen skulle fordeles efter grundværdier og fire femtedele efter indkomst. Det var et skridt i retning af det, der efter vor mening er det rigtige; jeg vil gerne have lov til med et enkelt eksempel at belyse, hvor nødvendigt det er, at man bevæger sig i den retning. Det er et eksempel, der er blevet refereret for mig; det stammer vistnok fra en kommune på Fyn. Det drejer sig om to skatteydere; den ene, der ikke havde fast ejendom, havde en skattepligtig indtægt på 43.000 kr.; den anden, der havde fast ejendom, havde en skattepligtig indtægt på 27.000 kr., og de betalte i samlede skatter nøjagtig det samme. Det var en kommune med en grundskyldpromille på 17. Det viser, at der opstår skævheder, som er så urimelige, at der må være fejl i et sådant system. Derfor kan vi støtte dette forslag.

Derimod var vi afgjort imod det meget væsentlige led i forslagene, nemlig ophævelsen af maksimumspromillen i sognekommunerne. Nu er det blevet sagt ved første behandling af hr. Ove Hansen og ved denne lejlighed i dag af hr. Skytte i, synes jeg, meget højstemte vendinger, at når man ikke ville overlade sognekommunernes kommunalbestyrelser fuld frihed, var det udtryk for manglende tillid.

Jeg synes, det er en noget skæv for ikke at sige en noget hul form for argumentation. Der er jo overhovedet ikke tale om manglende tillid, når det drejer sig om et spørgsmål som det, der foreligger her. Jeg

behøver vist ikke at fastslå, at er der nogen af partierne, der ikke er under mistanke med hensyn til manglende tillid til kommunalbestyrelserne, er det de uafhængige. Men ikke desto mindre finder vi det forkert — og det er jo sagt gang på gang i årenes løb af mit partis ordfører i disse sager — at overlade kommunalbestyrelserne en sådan frihed af én ganske klar grund, nemlig at kommunerne er så uendelig forskellige i deres struktur. Ja, det er uden tvivl sagt gang på gang, og de, der har beskæftiget sig med det, ved det indtil trivialitet, men det er en realitet, som må være så tungtvejende, at der her overhovedet ikke bliver spørgsmål om manglende tillid til kommunalbestyrelserne.

Vi har jo nu fået forelagt en stribe ændringsforslag. Lad mig først kort gøre nogle bemærkninger om de ændringsforslag, der i den 11. eller 12. time er kommet fra det konservative folkeparti, selv om jeg jo forstår, at de tidligere også blev hyldet af venstres repræsentanter; om det endda er venstre, der har paterniteten til dem, er jeg ikke rigtig klar over. Men i hvert fald, det er noget, venstre og de konservative har været fælles om, en række forbedringer i forhold til regeringsforslaget, og jeg kan kun sige, at vi fra mit partis side i allerhøjeste grad beklager, at det fællesskab, som der indtil for, forstår jeg, ganske få dage siden har været, ikke mere er til stede. Vi er enige i de konservatives ændringsforslag; jeg skal ikke gå i enkeltheder med dem, det er der ingen grund til; vi kan stemme for dem.

Hvad angår de af flertallet, forligspartierne, tiltrådte ændringsforslag, er resultatet af dem stort set, at de nugældende regler oprettholdes et år og således, at der, når det år er gået, ikke er nogen klarhed endsige sikkerhed for, hvordan forholdene på hele dette område vil være. Det er af hr. H. C. Toft tilstrækkelig klart blevet tilbagevist, at der i det år, som der nu fastlægges regler for, ikke skulle blive tale om forhøjelse af ejendomsskatterne. Der kan næppe være tvivl om, at de allerfleste ejendomsbesid-

[Johan Asmussen.]

dere vil komme ud for højere ejendomsskatter, end de hidtil har skullet betale.

Hovedoverskriften på hele dette kompleks af forslag var jo, at man ville afbøde virkningerne af stigningerne ved den 13. alm. vurdering. Så vidt man overhovedet kan skimte noget igennem alt dette her, er det mit indtryk — og det fremhævede vist også hr. H. C. Toft meget stærkt, at det er overordentlig tvivlsomt — om virkningerne af 13. alm. vurdering i nogen nævneværdig grad vil blive afbødet, og at det ser ud til, at det, som egentlig har været formålet med det hele, kun i meget begrænset grad og måske slet ikke vil blive opnået. Det eneste, der er sikkert, er, om jeg så må sige, usikkerheden. Vi har et år at køre på, hvor den enkelte skatteyder ikke rigtig ved, hvordan det bliver, og efter det år ved vi i virkeligheden slet ingenting.

Det kan undre, at den situation er blevet resultatet af forhandlinger med deltagelse fra venstres side, og navnlig når man erindringer sig eller har genopfrisket, hvad venstres ordfører, hr. Thisted Knudsen, sagde ved første behandling, nemlig at det, vi skal søge frem til, er noget, der er varigt og holdbart. Jeg kan ikke se, at det, som man nu er i gang med, har noget som helst præg af varighed og holdbarhed. Jeg synes, det har præg af forvirring, og det har et perspektiv i sig af splittelse, ikke blot hvad selve ejendomsskatteområdet angår, men desværre også partimæssigt. Jeg håber, at der vil være mulighed for, at atter det skilte må føje sig sammen.

Holger Eriksen: Må jeg begynde med nogle formelle betragtninger. Det er yderst utilfredsstillende at være medlem af et udvalg, hvor man først i mange møder gennemdrøfter problemerne, hvor man efter ministerens tilskyndelse og af hensyn til kommunerne enstemmigt indstiller sig på at afgive betænkning allerede forrige torsdag, og hvor det lykkes at samle et stort flertal for regeringens forslag, idet de støttes foruden af socialdemokrater af de radikale og socialistiske folkeparti, for så pludselig at få at vide, at det ene møde efter det andet må aflyses, indtil der fremkommer forslag udformet andre steder. Det kunne tale for tanken om et samlet

fast skatteudvalg. Når det ikke er gennemført, er det jo, fordi partierne mener, at de har medlemmer, der måske særlig er hjemme i enkelte dele af skattelovgivningen, og andre, der føler sig mere sikre på andre områder. Det er imidlertid en stakket trøst for disse, at de kommer ind i et udvalg, når afgørelsen så alligevel bliver truffet andre steder.

Hvad det reelle angår, var det klart, at venstre og de konservative, således som det jo også kom til udtryk i debatten i dag, principielt ønskede, at skat på landbrugsjord skulle afskaffes, og at de subsidiært kunne gå med til, at grundværdien for de $\frac{9}{10}$ af landbrugsjorden i kroner og øre blev fastsat til det samme som hidtil og derefter gradvis aftrappet. Altså ingen skat på landbrugsjorden.

Den logiske følge deraf — hvis der da skulle være logik i kravene — måtte være, at man også afskaffede grundskatterne for erhvervsvirksomheder. Den jord, som de beslaglægger, er jo i lige så høj grad som landbrugsjorden noget, der indgår i produktionen. Tilbage ville så som skatteobjekt kun blive den jord, som man udnytter til noget så ligegyldigt som boligbyggeri. Det ville naturligvis være urimeligt at gå en sådan vej. Hvis man fulgte kravet om, at man i kroner og øre skulle slippe med den samme grundskyldsaftgift som før, ville det sige, at denne, hvad realværdi angik, blev langt lavere end den, der opkrævedes i 1960, idet den ændrede kroneværdi måtte tages med i betragtning. Derfor måtte dette ønske også afvises af de partier, der var enige om regeringens forslag.

Det samme gjaldt kravet om loft over grundskyldpromillerne. Hvis man har tillid til det kommunale selvstyre, kunne man ikke lægge bestemmelserne om promillernes højde i bedre hænder end i kommunalbestyrelsens. Nu hørte jeg ganske vist, at det ærede medlem hr. Johan Asmussen gjorde gældende, at det var farligt at gøre det som følge af, at kommunernes struktur er meget forskellig. Jeg har tværtimod den opfattelse, at netop fordi kommunernes struktur er meget forskellig, er man nødt til at give vidt spillerum for, hvorledes de ansvarlige kommunalbestyrelsesmedlemmer vil have sagerne afgjort.

Vi tænker os f. eks. en kommune, hvori der ligger 2-3 store godser, der optager en væsentlig del af kommunens jord. Takket

[Holger Eriksen.]

være gunstige afskrivningsregler, takket være dygtig regnskabsføring o. s. v. møder disse godsejere med praktisk talt ingen indtægt. De er altså fri for at betale den personlige skat. Skulle de så også have mulighed for at slippe fri for at betale skat af deres jord, så kom man ud for noget urimeligt. Eller vi kan tage et andet forhold, specialforhold: en kommune med en stor koloni af sommerhusbebyggelse, sommerhuse af en sådan karakter, at ejerne ikke er i dem i så lang tid, at de bliver skattepligtige i kommunen. Det vil sige, at disse sommerhusejere giver kommunen adskillige udgifter til veje o. s. v., men ikke en eneste øre i skat. Er der da noget urimeligt i, at de ansvarlige kommunalbestyrelsesmedlemmer i en sådan situation finder, at man må lægge en væsentlig del af de fælles afgifter, der skal dække kommunens udgifter, på jorden i stedet for lægge dem på den personlige skat?

Ikke desto mindre er der i det afsluttede forlig i høj grad taget hensyn til tanken om at lade landbrugsjorden slippe billigere end anden jord. For landkommunernes vedkommende fastslår man, at man ikke må udskrive en større afgift end 35 promille af de grundværdier, man opererede med i 1965-66, og, hvis de er lavere, kun de lavere beløb plus 25 pct. Dette beløb fordeles derefter på de eksisterende grundværdier i 1966-67. Nu ved man jo, at grundværdierne i forbindelse med boliger ved vurderingen er steget langt mere end landbrugets grundværdier. Dette betyder, at der sker en omflytning af grundværdiafgifterne fra landbrugsjorden til den øvrige jord.

Dette gælder i almindelighed, men det gælder naturligvis i særdeleshed for de ca. 125 kommuner, hvor man i forvejen har en promille på 35. Lad os tage et tænkt eksempel og gå ud fra en kommune, hvori landbruget beslaglagde halvdelen af grundværdierne og boligbyggeriet den anden halvdel. Og lad os yderligere gå ud fra, at landbrugsjorden er blevet vurderet op med 50 pct. og de øvrige grundværdier med 75 pct. Mens de to grupper hidtil hver betalte halvdelen af grundskylden, fordeler den sig nu mellem de to parter efter forholdstallene 87,5 og 75. Med andre ord, landbrugsjorden får en klækkelig nedsættelse ud over den, som fremgår af den dalende

pengeværdi, mens de øvrige må betale væsentligt mere.

Lad os videre tænke os, at der i kommunen er sket store udstykninger, f. eks. til sommerhusbebyggelse eller ved, at der er opstået nye industrier, hvorved stigningen i værdien af ikke-landbrugsjord er blevet dobbelt så stor som tidligere. I så fald bliver fordelingen efter tallene 100 til den ene part og 50 til den anden. Den sidste får en nedsættelse af den grundskyld, der blev betalt i fjor, fra 35 promille til 23 promille. Det er naturligvis ingenlunde uvæsentligt.

For købstadkommunerne er der jo heldigvis intet loft over grundskyldpromillen. Man kan altså f. eks. fastholde den, man har i øjeblikket, uden hensyn til den højere vurdering. Men hvorfor i alverden er der så givet den urimelige bestemmelse om, at det beløb, som man vil udskrive på jorden, først skal beregnes på grundlag af værdierne fra 12. alm. vurdering, hvorefter der beregnes en grundskyldpromille på grundlag af den 13. vurdering? Man skal altså finde to grundskyldpromiller frem, hvoraf den ene overhovedet ingen betydning har. I almindelighed antager man jo, at den lige vej mellem 2 punkter er den korteste. Det gælder desværre ikke altid for lovgivningsarbejdet — og i hvert fald ikke i dette tilfælde.

Men hvis formålet ikke bare er at gøre det hele så snørklet og uforståeligt som muligt, så må hensigten være — ved en beregning af en promille på grundlag af tal, der i øvrigt ikke er relevante i forhold til udskrivningen — at fremkalde en skrækpsykose, der skulle få kommunalbestyrelserne til at udskrive mindre på jord og derved øge den direkte beskatning. Derom ved vi jo i forvejen, bl. a. fra skattekommissionens betænkning, at den direkte beskatning for kommunernes vedkommende er progressiv for de små og mellemstore indtægters vedkommende, medens den er degressiv for de store indtægter. Det bliver altså de små og de mellemstore indtægter, der kommer til at betale gildet.

Endelig er der grundværdistigningsafgiften. Da man afskaffede den, var det skønsmæssigt antaget, at det ville betyde en forøring til grundejerne på 14 milliarder kr.; efter at vi har fået den 13. vurdering, synes det snarere at blive godt 15 milliarder kr. Lad det nu ligge. Men forudsætningen

[Holger Eriksen.]

for, at mange af mine partifæller — og utvivlsomt også mange af dem, der stod uden for socialdemokratiet — gik med til at afskaffe denne grundstigningsskyld, var i hvert fald, at man ville få en vis dækning derigennem som følge af den højere 13. vurdering, i hvert fald at kommunerne gennem den nye grundskyld som minimum måtte have dækning for det, de mistede ved, at deres andel af grundstigningsskylden forsvandt. Det er der desværre ikke taget hensyn til for landkommunernes vedkommende; for bykommunerne er det noget andet, for de kan jo — som jeg sagde — selv bestemme.

Nu siges det ganske vist, at det, vi nu vedtager, ikke skal gælde mere end 1 år, men skal den skattereform, der tales om, vedtages af det samme flertal, som er gået ind på forliget, har jeg min tvivl om, at vi kan vente noget bedre.

Jeg kunne have sluttet her, men det ærede medlem hr. Thisted Knudsen henvendte jo en hel del udtalelser direkte til mig. Nu kan jeg sige med det samme, at jeg naturligvis — det kan jeg love — ikke skal gøre forsøg på at krølle noget hår på det ærede medlems isse, bl. a. af den grund, at det måske ville være meget besværligt at gøre det. Når det ærede medlem fremstillede det på den måde, at jeg i udvalget faktisk havde hundset med ministeren og bestemt, hvad han skulle gå med til eller ikke gå med til, må jeg deroverfor sige, at det ærede medlem tillægger mig alt, alt for stor betydning. Bortset fra at ministeren og jeg var enige i dette tilfælde, tvivler jeg meget om, at ministeren vil komme og rådspørge mig med hensyn til, hvilken holdning han skal indtage.

Må jeg så føje til — selv om det i og for sig ikke hjælper noget — at det ærede medlem gør sig skyldig i den fejltagelse, som han har gjort sig skyldig i, så længe han har siddet i det høje ting, at tro, at man ved at nedsætte grundskatten faktisk hjælper landbrugerne. Det er en misforståelse. Vi har jo nu gennem mange år gennemført en relativ nedsættelse af skatten på landbrugsjord dels ved direkte tilskud, dels ved, at den ikke er ført à jour på samme måde som andre skatter. Og hvad er resultatet blevet? Prisen på jorden er steget,

ikke blot i forhold dertil, men endnu mere af andre grunde, således at det bliver dyrere og dyrere at anskaffe jord. Hver eneste gang vi lemper skatten på jorden, ja, så skubber vi en statsprioritet ud, og så går der en privat prioritet ind i stedet for, og den mand, der køber, bliver ikke en smule bedre stillet, end han var før. Derimod er det rigtigt, at det giver en fordel for de nuværende besiddere i det øjeblik, de sælger. Jeg mener altså, at vi har drevet landbrugspriserne så højt op, og jeg mener, at de, der sælger, har så store fortjenester, at der ikke er nogen som helst grund til, at vi også via skattevejen skulle søge at sørge for, at de kunne drage nye kapitaler ud af landbrugerhvervet. Det er derfor, jeg var ubetinget enig i de forslag, der forelå fra ministerens side; jeg er desværre ikke enig i de ændringer, der foreslås gennemført.

Niels Westerby: Også jeg må beklage, at dette lovkompleks om ejendomsskatter hastigt jages igennem tinget, uden at det har fået en virkelig tilbundsående behandling. At det ikke har det, fremgår jo klart af, at man laver en midlertidig ordning gældende for 1 år, medens en varig ordning — altså det varige for ejendomsbeskatningen i Danmark — toner ud i en fjernere fremtid. Måske bliver det klaret om 1 år; måske bliver det det ikke.

Jeg anser det for meget skadeligt for vore ejendomspriser, vor jordhandel og i det hele taget landbrugets og alle beboeres forhold, at ejendomspriserne, som jo er afhængige af, hvordan man laver ejendomsbeskatningen, ikke får deres faste leje, at hele spørgsmålet ikke finder sin afklaring.

Det er derfor min opfattelse, at vi i denne samling burde have fundet frem til en varig ordning og ikke bare en midlertidig udsættelsesordning som den, man er blevet enig om mellem de tre partier socialdemokratiet, venstre og det radikale venstre.

Der foreligger nu en række ændringsforslag stillet af det konservative folkeparti — en række ændringsforslag, som er på linje med de synspunkter, man tidligere har haft. De tager stilling til den varige ordning, man skal have; og de kan da ikke få nogen praktisk betydning i dag; det ved jo enhver. Da liberalt centrum ønsker at stå aldeles frit over for tilvejebringelsen af

[Niels Westerby.]

en varig ordning, vil vi undlade at stemme om de konservatives ændringsforslag.

Derimod mener jeg, der i høj grad kan sættes en række spørgsmålstejn ved den udsættelse, som de 3 partier er blevet enige om. Nu skal man jo ikke gøre det til noget epokegørende, noget storslået, for det er det ikke. Det gælder ikke for København, det gælder ikke for købstæderne, det gælder knap nok for amtskommunerne i praksis, for dér har vi jo landbrugsordningerne og deres følger. Det, der bliver tilbage, er i virkeligheden kun sognekommunerne, og endda kun en del af dem; så det er ikke noget skelsættende i dansk politik, der foreligger her.

Det frister mig i og for sig til at stille et spørgsmål til hr. Poul Hartling, der ifølge, jeg tror, det er Berlingske Tidende, udtalte på det sjællandske venstres møde, at man sidste år i marts måned ikke kunne stemme for et økonomisk forlig, for dengang stillede regeringen aldeles uacceptable og uantagelige krav. Hvad er det da der foreligger i dag, som er helt anderledes, end det var i marts 1965? Mig bekendt stillede regeringen ikke mere vidtgående krav for en forhandling i 1965, end den har gjort ved denne lejlighed, jeg vil snarest sige tværtimod, det var mit indtryk, at regeringen var endnu mere forhandlingsvillig i 1965 end i 1966.

Jeg kan ikke se, at der er noget grundlag for med hr. Poul Hartling at antage, at der forelå en ganske uacceptabel holdning fra regeringens side i 1965, men at den samme regering har en helt ændret holdning i dag. Det kan da vel heller ikke være denne udsættelse med hensyn til ejendomsbeskatning her i landet, der kan være af så skelsættende betydning, kun gældende for 1 år og kun med betydning for visse sognekommuner. I virkeligheden udskydes det langsigtede problem, hvis løsning kan falde ud til begge sider, det har man overhovedet ikke nogen vished for, og det kan da vel ikke være af så vidtrækkende betydning, at det er det, der har bevæget det ærede medlem til at tage en anden stilling i den økonomisk-politiske situation.

Men tilbage til ejendomsskatterne. Jeg må ærlig talt sige, at jeg føler mig meget tiltalt af tanken om det kommunale selv-

styre. Det er jo efterhånden blevet en knæsat grundsætning i dansk kommunalstyre, at det skal være selvstændigt, at vi skal have et virkeligt kommunalt selvstyre. Jeg må ærlig talt sige, at det tiltaler mig meget, at ejendomsskatterne kan fastsættes af dem, der bliver valgt ude i kommunerne. Det lyder umiddelbart meget rimeligt.

På den anden side rejses der jo en række spørgsmål, som også fremgår af debatten her i dag. Er det således, at forøgede ejendomsskatter uden videre kan betragtes som en byrde? Vil de ikke bidrage til at presse grundpriserne ned? Det er jo da i høj grad et spørgsmål, man kan stille. Der er andre, der måske vil se på det på en anden måde. Men der er jo i det hele taget i vidt omfang tale om omflytning af penge; det er ikke noget, der sådan virkelig har noget at gøre med skattetrykket eller noget i den retning, for der sker jo det, at man i visse sognekommuner begrænser ejendomsbeskatningen, mens konsekvensen i de samme sognekommuner bliver, at så skal der betales mere i indkomstskat, for der skal jo være balance i tingene. Det vil sige, at man i 1 år måske begrænser ejendomsbeskatningen lidt nogle steder, men til gengæld bliver man tvunget til at sætte indkomstbeskatningen op de samme steder, så det helt store sensationelle præg har ordningen ikke, det kan man ikke sige.

Efter min opfattelse burde vi være nået frem til en virkelig tilbunds gående reform på dette område i stedet for at udskyde problemet 1 år, og det er i høj grad et spørgsmål, om ikke den midlertidige ordning er lidt ungdomsfjendsk. Det er nu engang således, at de unge, der er nyetablerede, har en særlig høj skattepligtig indtægt, det ved vi. De sidder med store afdrag, og netop fordi de sidder med store afdrag, bliver deres skattepligtige indtægt særlig høj. Når deres skattepligtige indtægt bliver særlig høj, vil en forøget indkomstbeskatning ramme dem særlig hårdt. Derfor vil denne begrænsning for 1 år i ejendomsbeskatningen meget nemt kunne medføre, at især de unge og nyetablerede kommer til at betale mere i form af indkomstskatter; man kan altså sige, at den del af landbruget, som sidder særlig hårdt i det, i særlig grad bliver modarbejdet i denne lovgivning.

[Niels Westerby.]

Ellers må man vel nok sige, at det samlede landbrug i sognekommunerne får en lille håndsregning, og det er naturligvis svært at tale imod det, for landbruget er et hårdt trængt erhverv, det kommer man ikke uden om; men jeg må dog nok sige, at det vil ikke være rigtigt at føre landbrugs-politik, sådan som man gør det her. Det, der trænges til, er en langsigtet helheds-politik for landbrugets vedkommende og ikke bare en stump som dette område.

Jeg vil absolut med hensyn til den varige ordning af ejendomsbeskatningen se meget fordomsfrit på den løsning, man finder frem til, og må beklage, at man her laver en midlertidig ordning, der igen skyder problemet ud i tågen, så der bliver uro og utryghed omkring det hele.

Jeg vil derfor anbefale, at man stemmer imod den udskydelse af problemerne, der ligger i flertallets indstilling, og at man undlader at stemme om de konservatives ændringsforslag.

Anders Andersen: Jeg tror ikke, det vil være særlig populært at forlænge debatten for meget. Selv om man kunne have lyst til at gå ind i denne debat og ind på mange af de synspunkter, der er fremført, skal jeg undlade at gøre det på nuværende tidspunkt.

Jeg ønsker at stemme for mindretallets ændringsforslag, fordi de efter min opfattelse vil skabe en mere rimelig fordeling af den faste beskatning befolkningsgrupperne imellem. Jeg vil også understrege, at jeg må vel forudse, at det vil være vanskeligt at få disse ændringsforslag vedtaget, og må derfor forudse, at de vil blive stemt ned, og når disse ændringsforslag er stemt ned, vil jeg stemme for de af flertallet tiltrådte ændringsforslag — og for de således ændrede lovforslag ved tredje behandling — fordi der i disse forslag er væsentlige forbedringer i forhold til de lovforslag, regeringen oprindeligt havde fremsat.

Jeg ønsker altså hermed at præcisere, at jeg finder, der er noget principielt værdifuldt i de ændringsforslag, mindretallet har stillet, men at der er opnået betydelige resultater ved flertallets aftaler.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Man har fra mange sider beklaget sig over,

at behandlingen af disse meget udviklede lovforslag har skullet gennemføres i løbet af meget kort tid. Den beklagelse må jeg dele. Det er klart, at det her drejer sig om et særdeles udviklet lovgivningsområde, hvor det havde været nyttigt og heldigt at have længere tid til at overveje konsekvenserne af hver enkelt foretagen ændring. Og jeg vil gerne understrege, at det også har måttet indebære en meget betydelig arbejdsbelastning for de embedsmænd i indenrigsministeriet og finansministeriet, som har haft med dette at gøre.

Jeg kan i øvrigt henvide til den fremstilling, det ærede medlem hr. Ove Hansen gav af ændringsforslagenes indhold.

Hr. Ove Hansen stillede mig to direkte spørgsmål. Det ene var, om dækningsafgiften skal beregnes på grundlag af den 13. alm. vurdering. Det spørgsmål besvarer jeg bekræftende. Dernæst rejste det ærede medlem spørgsmålet om den mellemkommunale refusion. Herom skal jeg blot sige, at jeg har med socialministeren drøftet dette problem, og vi agter i meget nær fremtid at tage det op. Det er givet, at hvis man vil gennemføre væsentlige ændringer på området, kan det ikke gøres administrativt; sådant forudsætter lovgivning, men vi er jo heller ikke i øjeblikket på dette område i samme tidnød som her. Når det haster med at gennemføre dette lovkompleks, hænger det jo sammen med, at kommunerne bør vide i nogenlunde god tid, på hvilket grundlag skatterne skal udskrives, og de regler, vi opererer med her, er så tilpas udviklede, at kommunerne navnlig i år må have krav på at have en passende tid til at gennemgå reglerne og til at fastlægge beskatningen.

Jeg synes, at det ærede medlem hr. Thisted Knudsen betjente sig af et selv for ham usædvanlig voldsomt ordvalg ved behandlingen af sagen. Det finder han vel nødvendigt, fordi han har været i den uheldige situation at måtte skifte standpunkt i løbet af meget kort tid. Det er klart, at så kaster man det røgslør over udviklingen, man nu engang kan, også under anvendelse af meget stærke ord.

Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen pegede på, at spørgsmålet om ejendoms-skatterne må komme ind i billedet, når man skal drøfte en skattereform; en sådan kan

[Indenrigsministeren.]

ikke alene omfatte personskatterne og den indirekte beskatning, ejendomsskatterne må ind i billedet. Der vil jeg da gerne sige til det ærede medlem, at han skal ikke i sin vurdering af mit partis stilling tage sit udgangspunkt i den afstemning, der om lidt finder sted omkring disse forslag.

Det ærede medlem var så venlig at sige til mig, at det høje ting ved vedtagelsen af forslaget vedrørende beskatning til kommunerne viste mig for 30 mill. kr. menneskelig, men ikke politisk tillid. Jeg takker det høje ting. Jeg spørger mig selv: hvad blev beløbet, hvis det drejede sig om hr. Thisted Knudsen?

Hr. H. C. Toft var meget vred. De betragtninger, hr. H. C. Toft fremførte, kan jo ikke give mig anledning til mange modbemærkninger. Hr. H. C. Toft ved, at vi er helt uenige. Jeg vil dog gerne sige om amtskatterne, at man må jo ikke glemme, at udskrivningsbehovet for amterne vil være meget stærkt stigende i det år, vi kommer ind i. Vi har opereret med i hvert fald en 20 pct.s stigning af udskrivningsbehovet; det bliver muligvis højere. Det synes jeg man stadig skal tage med ind i billedet og samtidig erindre sig, at den amtskommunale beskatning er landbruget også i det kommende skatteår fritaget for. Derfor kan jeg slet ikke forstå det ændringsforslag, hr. H. C. Toft stiller om at nedsætte promillen fra 20 til 14. Det må simpelt hen betyde en voldsom overvæltning på sognekommunerne. Forholdet er jo, at i øjeblikket udskriver praktisk talt alle landets amter lovens maksimum, nemlig 14 promille, og jeg vil anse det for højst sandsynligt, at de næsten alle må gå op til de 20. Fastholdt man da de 14, ville det betyde en overvæltning på den personlige beskatning.

Jeg lagde mærke til, at hr. H. C. Toft hele tiden understregede, at det, det drejede sig om for de konservative, er at holde skatten på boligen nede. Det er det, der hele tiden bliver understreget, og mit gennem 20 års deltagelse i politisk arbejde forhærdede hjerte var lige ved at briste ved at høre det, men det er jo alligevel således, at hr. H. C. Toft overser, at hver gang han letter ejendomsbeskatningen, kræver han en forhøjelse af personbeskatningen, og vi skal nok komme ud for i det kommende

skatteår, at mange sognekommuner må gå til en meget betydelig forhøjelse af personbeskatningen. Så kan man sige, at den er i mangfoldige tilfælde lav, så det lader os kolde. På den anden side må man heller ikke glemme, at skattegrundlaget i en del sognekommuner ofte kan være ringe, og dér kan selv en mindre forhøjelse komme til at virke temmelig hårdt, og så nytter det ikke med sentimentale henvisninger om beskyttelse af boligen.

Det synes mig en kende, som om hr. H. C. Toft i sin argumentation og sin vrede imod venstres forslag — vi kan jo kalde det venstres forslag — hele tiden glemte, at det, man opererede med, var den 12. alm. vurdering. Det må man dog tage med ind i billedet.

Så stillede hr. H. C. Toft et spørgsmål til statsministeren. Nu bliver han nødt til at nøjes med mig — jeg er jo ingen Søren. Spørgsmålet var præget af en snedighed, der i øvrigt ligger det ærede medlems naturel fjernt, idet han sagde: vil disse forslag — de lovforslag, som jeg på regeringens vegne fremsatte i oktober måned — blive gennemført? Dertil kan jeg sige, at det er der ingen der i øjeblikket kan svare på om de vil. Situationen kan jo meget vel være den, som hr. Thisted Knudsen antyder, at problemet om den samlede beskatning kommer med ind i billedet, og så kan da ingen på forhånd love at fremsætte disse forslag. De forhandlinger skal jo begynde i en relativt nær fremtid. Men én ting vil jeg understrege — hr. H. C. Toft må ikke tage fejl på det punkt — vi har principielt stadig den opfattelse, at ejendomsbeskatningen skal spille en rolle i den danske beskatning.

Hr. H. C. Toft stillede mig 3 konkrete spørgsmål, som jeg skal besvare. Det ene om sammenlægningskommunerne. Det er et spørgsmål vedrørende den nye § 5, stk. 1, sidste punktum, altså ændringsforslag nr. 20. Derom vil jeg sige, at denne bestemmelse går jo simpelt hen ud på, at disse sammenlagte kommuner behandles på samme måde som alle andre, men at man fastsætter 35 som maksimal grundskyldpromille. Det er altså — undskyld, jeg bruger det udtryk — en lidt større frihed, man giver disse sammenlagte kommuner, end de ikke sammenlagte kommuner får, men jeg ser ikke, at det principielt kan være synderlig betænkeligt.

[Indenrigsministeren.]

Med hensyn til Marstalkommunerne ligger det ganske klart; de behandles i denne lovgivning ganske som sognekommunerne.

Og så drillede det ærede medlem mig jo lidt med det ændringsforslag, der var kommet ham i hænde. Om det vil jeg gerne sige, at det var såmænd bare en venlighed, for nu har vi jo været så ondsindede at fremsende et indviklet ændringsforslag med søndagsbrev og derved ødelægge mange medlemmers søndagsfred og -hvile under mild kirketugt, men så ville vi dog denne gang give medlemmerne en chance for inden mødet at få lejlighed til at studere, hvad forslaget gik ud på; men ændringsforslaget er ikke stillet i udvalget, og det bliver det heller ikke.

Hr. Skytte brugte den vending, at disse forslag indebærer indrømmelser til venstre, og det er ubestrideligt, men spørgsmålet er vel, om de indrømmelser er så store, som hr. Thisted Knudsen forestiller sig, i hvert fald når han taler uden for denne sal.

Må jeg sige til hr. Holger Eriksen, at der var ikke noget overraskende for mig i de betragtninger, han fremførte. Jeg erindrers også den glæde, hr. Holger Eriksen følte, da regeringsforslagene blev fremsat i efteråret, og jeg vidste da meget vel, at når vi nu skulle til at lave dette forlig, så sårede vi hr. Holger Eriksen på det dybeste, men det måtte vi jo vide; det må vi tage med i beregningerne, når vi foretager politiske krumspring i dette høje ting.

Endelig har jeg én bemærkning tilbage, idet jeg skal lade det ungdomsfjendske ligge og også hr. Johan Asmussens moralske medforargelse. Det er altså også en bemærkning til hr. Poul Dam. Jeg synes nok, at sagen blev skruet op i et plan, hvor den ikke hører hjemme. Hr. Poul Dam talte om, at der her var stillet krav til partisammenholdet, som gik ud over det anstændige, og at der ved behandlingen af denne sag var udvist foragt over for tingets menige medlemmer af alle partier, og på den baggrund rejste han spørgsmålet: kan man være bekendt at være medlem af folketinget? Nu var det let nok at svare, at hvis „man“ går på ham selv, så må han jo selv overveje det. Men jeg vil dog gerne sige, at jeg har ikke den tro, at jeg er i stand til at yde nogen positiv medvirken ved behandlingen af hvert eneste lovforslag, der fremsættes i dette

ting. Vi har den arbejdsmetode — i hvert fald i mit parti — at vi har partifæller, som vi har tillid til behersker det område, og medmindre man i en enkelt situation principielt måtte være uenig, ja, så følger man den indstilling, som de medlemmer har og fremkommer med, som vi selv har bedt om i udvalget at arbejde med problemerne.

På samme måde ligger det vel, når man står over for at skulle træffe de store politiske afgørelser, som vi kalder det. Jeg blev naturligvis helt varm om hjertet, da et medlem talte om toppolitikere, og jeg måtte anses for at være nævnt i den forbindelse, da også jeg var i Assistenthuset hin ulykkelige aften. Når det drejer sig om forhandlinger, hvor situationen spidser sig til, ville det da være helt urimeligt, om man ikke i partigruppen havde den tillid til dem, man selv har valgt som ledere — skiftende kan det være, men naturligvis med visse centralt placerede — til, at de kunne føre de forhandlinger, som simpelt hen er forudsætningen for, at man kommer videre. Thi det ved vi da alle sammen: hvad nytter det at sidde og forhandle de allerstørste problemer i et udvalg på 17 medlemmer? Der kommer man reelt ingen vegne. Hvis det drejer sig om at træffe en afgørelse, som skal træffes, fordi situationen kræver det, så kræves det af det menige medlem af gruppen, at han har den tillid til de ledere, han selv har valgt, at han accepterer resultatet. Kan han ikke acceptere resultatet, så står han enten som hr. Holger Eriksen frit, eller også vil han, som jeg ville gøre det, sige: kan du ikke tåle lugten i køkkenet, så går du.

Thisted Knudsen: To minutter. Ministeren mente, at jeg havde brugt stærke ord, jeg ved egentlig ikke hvor; ministeren brugte mange ord for at sige meget mindre, end jeg sagde ganske kort, så det kommer vel ud på et, det står lige.

Jeg kan ikke rigtig forstå det formålstjenlige i, at hr. H. C. Toft retter kanonerne mod mig. Jeg skal indrømme, at der er noget at skyde på, det er noget andet, men jeg kan ikke forstå det politisk kloge i at køre denne sag mod venstre, som det egentlig blev gjort, navnlig når man tager kendsgerningerne i betragtning. Hr. H. C. Toft ved ligesom jeg, at over for regeringens forslag var vi et mindretal, for disse

[Thisted Knudsen.]

forslag var, som hr. Holger Eriksen sagde, en kompakt masse. Den var simpelt hen ikke til at skyde igennem. Vi kunne stille vore ændringsforslag. Jeg respekterer ændringsforslag. Jeg ved, at de også gør deres gavn, men i den givne situation ville de ikke gøre andet end at vise, hvad de konservative og venstre ville.

Når man så går ind på selve de forslag, som kom ud af forhandlingerne efter forligsdrøftelserne, og dem, det konservative folkeparti har stillet, så vil jeg gerne stille hr. H. C. Toft et spørgsmål, som han kan besvare med et ja eller nej. Man har sagt, at disse forslag ikke standser stigninger i den faste beskatning; jeg har aldrig nogen sinde sagt, at det var tilfældet. Jeg har sagt, at forslagene fastholder de regler, som lå i den gældende lovgivning, men selvfølgelig var der mulighed for i visse kommuner at gå videre.

Efter hr. H. C. Tofts forslag kan grundskyldpromillen i København, Frederiksberg og købstæderne ikke fastsættes højere end 25; det er på grundlag af den 13. almindelige vurdering. Jeg har sagt, det er meget farligt at give købstadkommunerne et sådant loft, for dér holder vi en normal beskatning. Men jeg vil spørge hr. H. C. Toft: er sandheden ikke den, at ved dette forslag åbnede man for købstadkommunerne en sluse, der kunne føre skatten på alle boliger op til tophøjder? 25 promille af den nye vurdering er ikke småting. Hvis så hr. H. C. Toft går til sit eget forslag — det er kun ordene, som de er nedfældet om sognekommunerne — hvad siger man så dér, også på grundlag af den 13. almindelige vurdering, som fremviser meget, meget høje værdiansættelser, i mange kommuner endog med stigninger på over 100 pct.? Hvor man før havde et loft på 35 promille, foreslog vi — vi var ikke uenige — et loft på 20 promille; men 20 promille af de nye vurderingstal åbner i langt den største del af de danske sognekommuner muligheden for nye faste skatter.

Jeg vil altså spørge hr. H. C. Toft: er det ikke rigtigt, at hvis vi i dag stemte for ændringsforslagene her, så ville der også være muligheder? Jeg erkender, at der er undtagelser for landbrugsjorden; jeg erkender også, at der er det med hensyn til den amtskommunale beskatning. Men dér, hvor det batter og betyder noget — er det ikke rigtigt, at dér kunne kommunerne gå videre på samme måde, som de kan det efter de gamle bestemmelser?

H. C. Toft: Jeg beklager egentlig, at hr. Thisted Knudsen havde fået den opfattelse, at den tale, jeg havde holdt, var en tale imod hr. Thisted Knudsen. Jeg bestræbte mig — måske det mislykkedes, jeg aner det ikke — for hele tiden at sige: de tre forligspartier, for at de skulle dele ansvaret alle tre, og jeg har ikke haft til hensigt, det har ikke været min mening i særlig grad at tale til hr. Thisted Knudsen, som jeg jo på så mange måder og så tit har haft et godt samarbejde med netop om ejendomsskatterne, og jeg har jo stor forhåbning om, at vi, hvis vi skal til at drøfte dem igen om et år eller måske på et tidligere tidspunkt, kommer til at støtte hinanden i arbejdet.

Hr. Thisted Knudsen rettede nogle spørgsmål til mig om, hvordan det forholdt sig med reglerne for stigninger, og hr. Thisted Knudsen sagde, at vi havde ønsket en maksimumspromille, et loft på 25 i købstæderne. Det er rigtigt; vi ønskede ikke, at købstæderne skulle kunne komme højere op. Hverken efter det lovforslag, som regeringen havde fremsat, efter den ændring, der nu gennemføres, eller efter den gamle lov, den, der gælder endnu, var der noget loft; det har vi altid været imod, og jeg forstår ikke, at hr. Thisted Knudsen har den opfattelse, at man ved at sætte et maksimum ligefrem opfordrer købstæderne til at stile op imod denne top. Men det gør man måske i Ringsted? Dér har de jo en borgmester, som også er nærværende her i dag.

[H. C. Toff.]

Jeg havde ærlig talt ikke forestillet mig, at hr. Thisted Knudsen således kunne lade sig påvirke af, hvilke forslag vi fik gennemført her. Hvis man havde indsat et maksimum, ville borgmesteren i Ringsted så have arbejdet for at komme helt op til toppen? Det forbyr mig efter alt det samarbejde, vi har haft om grundskatterne.

Dernæst rejste hr. Thisted Knudsen spørgsmålet om de 20 promille, og hr. Thisted Knudsen måtte jo sige, at efter vort ændringsforslag vedrørende landbrugsjorden var det i alt fald umuligt andet, end at der skulle finde en afvikling sted; sådan er vort forslag jo.

Så spurgte hr. Thisted Knudsen, om man ikke også i de kommuner, hvor vi havde foreslået maksimum 20 promille af den nye vurdering, kunne komme ud for stigninger i ejendomsskatterne. Jo, det gør man formentlig nogle steder, andre steder gør man det ikke. Det afhænger af, hvor meget grundværdierne er steget.

Jeg har hermed svaret på de spørgsmål, hr. Thisted Knudsen stillede til mig.

Jeg vil gerne til sidst have lov at beklage, at den udvikling, der har fundet sted, har medført, at venstre og det konservative folkeparti ikke som hidtil har kunnet følges ad i arbejdet på afviklingen af ejendomsskatterne. Jeg håber, at den nærmeste tid — forhåbentlig sker det inden længe — vil bringe sådanne forhold, at vi politisk kan finde sammen igen, fordi jeg tror, at man derigennem skaber den eneste alternative mulighed til den regering, der har navnet Jens Otto Krag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring i lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme.

Ændringsforslag nr. 1, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 2 og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ejendomsskyld til staten.

Ændringsforslag nr. 1, § 1, således ændret, §§ 2-5, ændringsforslagene nr. 2 og 3, § 6, således ændret, og §§ 7-12 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af visse regler om opkrævning m. v. af skatter og afgifter af fast ejendom.

Ændringsforslagene nr. 1-5, § 1, således ændret, og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

Ændringsforslag nr. 1 *forkastedes* med 89 stemmer mod 39; 28 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 *forkastedes* med 90 stemmer mod 38; 29 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 3 og 4 *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5

forkastedes med 90 stemmer mod 38; 29 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 6

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7

forkastedes med 90 stemmer mod 39; 28 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 8

forkastedes med 90 stemmer mod 39; 28 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 9-15, ændringsforslag nr. 16 og § 1 i den ændrede affattelse *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 17, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 18, § 3, således ændret, og ændringsforslag nr. 19 om indsættelse af en ny paragraf *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 20 om indsættelse af en ny paragraf *vedtoges* med 109 stemmer mod 10; 38 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 21 og 22 om indsættelse af 2 nye paragraffer *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Endelig gik man til afstemning vedrørende forslag til lov om den amtskommunale beskatning.

Ændringsforslaget

forkastedes med 90 stemmer mod 39; 28 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Lovforslagets §§ 1-5 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til folketingsbeslutning angående ophævelse af biografbevillingssystemet [af Hanne Budtz m. fl.]

Valgt blev: *Kolbjørn, Albertsen, Nina Andersen, Dupont, Andreas Hansen, Erhard Jakobsen, Niels Mathiasen, Poul Nilsson, Jens Peter Jensen (Sorø amt), Per Federspiel, Harald Nielsen, Skov Thulesen, Hanne Budtz, Knud Thomsen, Weikop, A. C. Normann og Poul Dam.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Efter at gårdejer *Knud Erik Særkjær*s og gårdejer *Nybo Jacobsens* hverv som midlertidige medlemmer af folketinget er ophørt, har vedkommende gruppe i deres sted udpeget *Finn Poulsen* til at indtræde i udvalget angående forslag til lov om licitation m. v. samt i udvalget angående statsrevisorerne betænkning.

Vedkommende gruppe har endvidere udpeget *Finn Poulsen* til at indtræde i finansudvalget, efter at *Søren Andersen* har meddelt, at han ønsker at udtræde af udvalget.

Den pågældende er herefter valgt.

Udvalget angående forslag til lov om udannelse af skovteknikere har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 27. januar, kl. 10 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg. (Underholdshjælp i tilfælde af langvarig sygdom m. v.).

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om nedslag i skatteansættelsen for folkepensionister m. fl.

[Formanden.]

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen. (Om forhøjelse af personfradrag m. v.).

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om folkepension. (Om folkepensionsbidrag).

5) *Eventuelt: tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme.

6) *Eventuelt: tredje behandling af:*

Forslag til lov om ejendomsskyld til staten.

7) *Eventuelt: tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af visse regler om opkrævning m. v. af skatter og afgifter af fast ejendom.

8) *Eventuelt: tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

9) *Eventuelt: tredje behandling af:*

Forslag til lov om den amtskommunale beskatning.

10) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af regulerings-tidspunktet for arbejdsløshedsunderstøttelse i 1966.

11) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Vedrørende forhøjelse af ydelser m. v.) [af Chr. Madsen m. fl.].

12) *Valg af 1 medlem og 1 stedfortræder til landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg (i stedet for fru Sofie Pedersen og fru Gertie Wandel).*

Mødet hævet kl. 18⁴⁵.

56. møde.

Torsdag den 27. januar kl. 10.

Formanden: I skrivelse af gårs dato meddeler socialministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om revalidering. (Om revaliderings- og forsorgsdirektoratet).

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme, forslag til lov om ejendomsskyld til staten, forslag til lov om ændring af visse regler om opkrævning m. v. af skatter og afgifter af fast ejendom, forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme og forslag til lov om den amtskommunale beskatning har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Socialministeren (Bundvad): Herved tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om revalidering. (Om revaliderings- og forsorgsdirektoratet).*

Lov om revalidering, der trådte i kraft den 1. oktober 1960, har i de forløbne 5 år dannet grundlag for en betydelig udbygning af revalideringsarbejdet her i landet.

I henhold til loven er der ydet individuel hjælp til revalidering af erhvervshæmmede, omfattende hjælpemidler af forskellig art, hjælp til særlig sygebehandling og til optræning, oplæring og anden uddannelse, ligesom der er ydet hjælp til arbejdsmaskiner og værktøj, til etablering af selvstændig virksomhed og til underhold under revalidering.

Der er endvidere etableret en række institutioner til arbejdsprøvning og optræning af invaliderede samt til iværksættelse af beskyttet beskæftigelse af invaliderede, der ikke kan opnå beskæftigelse på det almindelige arbejdsmarked. På grundlag af de i